

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

Julij
1973

4

MALI OGLASI

Mreže za ograje izdelujem iz nerjavečega materiala. Zaščitno barvanje ni potrebno. Višina mreže in velikost okenc po želji kupca. Obstojne tudi v obmorskih in industrijskih krajih. — Ing. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Šentjur pri Celju.

Prodajam leglo lovskih terierjev, starša odlično ocenjena. Prodajam tudi psico terierko, odlično ocenjeno, staro dve leti. — Kurent, Jelovškova 5 g, Ljubljana, tel. 25-046.

Poceni prodajam novo dvocevko petelinko, belgijske izdelave, kal. 16 - 16. — Mihael Plavčak, Domžale, Ljubljanska št. 83.

Ugodno prodajam — zaradi okoliščin v naselju — lepega, 16 mesecev starega kdl. nem. ptičarja z rodovnikom. Pes je odličnega porekla. — Ludvik Gomboc, Dravograd, Mariborska 53.

Prodajam čistokrvne mladiče — špringer španjele po ugodni ceni. — Karlo Šrumpf, Log 2, 62342 Ruše.

Prodajam boroveljski puški: dvocevko brezpetelinko kal. 12 - 12 in bokarico kal. 7,65 - 16 z menjalnima cevema 16 - 16. — Ada Klanjšek, Cigaletova 8, 61000 Ljubljana, telefon 317-288.

Prodajam lovsko terierko, staro 6 let. Goni glasno in je odlična jamarka. S telesno oceno prav dobro in s preizkušnjo. Prodajam tudi kdl. istrijanca, prav dobrega goniča, goni zajca in lisico, srnjadi ne. Star je 2 leti. — Albert Ogris, Zg. Legen 45, 62380 Slovenj Gradec.

Prodajam lovsko puško Walter Magnum, z naprožilcem in montiranim daljnogledom 4x povečave, primerno za poklicne lovske čuvaje. — Zidar, Na gmajni 16, Ljubljana - Šentvid, telefon 51-100.

Društvo ljubiteljev ptičarjev (DLP) obvešča člane in lovske organizacije, da naj vse dopise za DLP naslavljajo na društvenega tajnika: Bronislav Oražem, Župančičeva 9/II, 61000 Ljubljana, telefon 23-067 (ZLD Ljubljana).

Dopisnike prosimo

Članki, dopisi, vesti itd. naj bodo napisani s pisalnim strojem v razprtih vrstah, zaradi morebitnih popravkov. Avtor vsakega dopisa naj navede tudi svoj točen naslov. Če je avtor lovska družina (jubilarji, umrlji itd.), naj bo na dopisu naveden točen naslov tajnika ali starešine, da se v primeru kake nejasnosti lahko hitro nanj obrnemo.

Uredništvo

Lovske družine, lovci!

Če želite preprečiti škodo od divjadi in si zmanjšati stroške za odškodnino, so vam na voljo moji aparati!

Izdelujem praktične in poceni aparate, ki so atestirani pri Inštitutu za avtomatiko v Ljubljani in se že več let praktično uporabljajo za zaščito posevkov pred divjimi prašiči, srnjadjo, za zaščito čebelnjakov pred medvedi ipd.

Aparati so sestavljeni iz sodobnih elektronskih elementov v kovinskem ohišju. Izdelujem električne, baterijske in kombinirane (neposredno na elektriko ali na baterije). Delujejo na baterije domače izdelave za transistorje oz. radioaparate.

Na vašo željo izdelam aparate na akumulator, ki hkrati z zaščitno ograjo odvrčajo ponoči divjad tudi z bliskanjem.

Odločite se in oglasite se osebno ali pismeno za nasvet in informacijo! Za lovske družine z naročilom nad 5 aparatov in s tem oglasom 10% popust!

Vaš dobavitelj in svetovallec:

Elektromehanika
FRANC ARTNAK
63000 Celje, Lopata 11

KLUB ZA GONIČE

vabi vse svoje člane in druge ljubitelje brakov na

občni zbor

z običajnim dnevnim redom,

ki bo v soboto, 14. julija 1973, ob 9. uri v kmečki sobi restavracije Slavija (bivši Slamič), Ljubljana, Gosposvetska 6

TRGOVINA LOVSKEGA OROŽJA

GIANNELLA

TRST

Via C. Battisti 8 (blizu Stande)

Via B. Cellini 2 (blizu železniške postaje)

Velika izbira artiklov za lov, ribolov, podvodni šport in podobno

Orožje znamk Beretta, Franchi, Breda, Zoli in Bernardelli

Pri nakupu orožja 5% popust

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

LVI. letnik

št. 4

julij – mali srpan 1973

Foto M. P.: Siva čaplja na gnezdu.

»Število vseh vrst čapelj upada, nekaj zaradi neposrednega uničevanja, še bolj pa zaradi uničevanja njihovih naravnih biotopov, močvirij. Čas je, da zavarujemo tudi sivo čapljo, katero je sedaj dovoljeno loviti določen čas,« piše J. Gregori v uvodnem članku.

Po sedanjem lovskem zakonu je lov na sivo čapljo dovoljen od 1. 8. do konca februarja.

Vsebina

Janez Gregori

Hans Kapeller

Gorazd Tomič

Slavko Petrovič

Jože Janež

Tone Svetina

Po lovskem svetu:

Lovski oprtnik:

Foto-kino klub Diana:

Mladi pišejo

Lovska organizacija:

Jubilanti:

V spomin

Lovska kinologija:

Lovsko izrazoslovje:

Šaljive

Mednarodna konvencija za zaščito ptic terja spre-

membe v novem lovskem zakonu 98

Gojitev srnjadi – toda kako? 100

Šibrenice – prelamače 104

Nekaj navodil ljubiteljem prepariranih živali 106

Šumijo gozdovi domači 108

Lovčeva hči – XVI. 111

Rakun – M. Š. 114

Navodila za izpuščanje fazančkov v lovišče – Strok.

sekretariat LZS 116

O zaščiti divjih prašičev in še kaj – S. Zupančič 118

Fotografiranje divjadi – ing. T. Kočar 119

S kakšno opremo na foto lov? – O. D. 120

120

Trofeje enoletnega odstrela – Komisija za ocen. trofej

ZLD Ptuj 121

Glas slovenskih lovcev iz Kanade 121

Ob šestdesetih Staneta Valentinčiča 122

123

125

Lov – C. F. 126

128

Mednarodna konvencija za zaščito ptic terja spremembe v novem lovskem zakonu

Janez Gregori, prof. biol.,
Zavod za spomeniško varstvo SRS, oddelek za varstvo narave

V zveznem uradnem listu (Ur. list SFRJ 6/1973) je bil 8. 2. 1973 objavljen zakon o ratifikaciji mednarodne konvencije za varstvo ptic, ki ga je sprejela zvezna skupščina na seji Zbora narodov 30. januarja 1973 in na seji Družbenopolitičnega zbora dne 30. januarja 1973, podpisala pa sta ga Josip Broz Tito in Mijalko Todorović. S podpisom tako pomembnega dokumenta je Jugoslavija jasno pokazala svoje stališče do varstva ptic, obenem pa je nase prevzela vse odgovornosti, ki jih konvencija nalaga.

Ker je ena glavnih nalog lovcev varstvo narave, torej tudi ptičev, je prav, da konvencijo pobliže spoznamo, predvsem določbe, ki obravnavajo tiste vrste, katere današnji zakon o lovu našteva kot divjad. V novem lovskem zakonu bodo nujne spremembe, zato naj ta prispevek služi tudi kot predlog, ki naj ga sestavljavci novega zakona upoštevajo.

S podpisom konvencije smo se obvezali, da bomo upoštevali njene odredbe, v zvezi z njimi pa bo treba uskladiti lovske zakone vseh republik z obstoječimi zakoni o varstvu narave.

Na kratko si oglejmo najpomembnejše določbe:

Drugi člen konvencije določa, »da bi morale biti pod varstvom:

a – vsaj takrat, ko se razmnožujejo, vse ptice, razen tega pa tudi ptice selivke takrat, ko se vračajo tja, kjer si delajo gnezdo, zlasti marca, aprila, maja, junija in julija;

b – vse leto ptice tistih vrst, ki so ogrožene in izginjajo ali ki so zanimive za znanost.«

Torej bomo morali nujno spremeniti naš odnos do ptičev selivcev. Po zakonu o lovu je še vedno dovoljen spomladanski lov na kljunače, čeprav njihovo število hitro upada, kar bodo nedvomno potrdili lovci, ki so jih tudi lovili pred 10 ali 20 leti. Razlog za tako upa-

danje števila je nedvomno, da jih streljajo v krajih, kjer prezimujejo, in takrat, ko se vračajo v kraje gnezdenja. Spomladanski lov na kljunače bomo morali ukiniti, tako da jih bo na območju vse Jugoslavije dovoljeno loviti od 1. avgusta do 1. januarja.

Prav tako bo treba popraviti lovopust na race. Predlog je, da bi dovolili lov od 1. septembra do 15. januarja, ker se tedaj prične spomladanska selitev severnih populacij. Dobro bi bilo razmisliti o tem, ali je umestno, da je pri nas dovoljen lov na vse vrste rac, saj je obstoj mnogih vrst med njimi, ki pridejo k nam kot zimski gostje, že resno ogrožen. Dovoljen naj bi bil lov na raco mlakarico, regeljca in mogoče kreheljca.

Med gosmi je siva gos resno ogrožena, v vsej Jugoslaviji jih gnezdi le še 60 do 80 parov. Zato naj bi lov nanjo prepovedali. Dovoljeno naj bi bilo loviti lisasto in njivsko gos in sicer od 1. oktobra, ko ti dve vrsti prideta k nam, do 31. decembra.

O velikem petelinu, katerega stalež zaskrbljujoče upada, je bilo že mnogo napisanega, a prave rešitve ni. Predlog Lovske zveze Slovenije, da bi ga na ozemlju celotne republike za nekaj časa zaščitili, se je letos žal izjalovil. Tako smo na občnih zbiorih lovskih družin namesto o njegovem varstvu, živahno debatirali, ali naj ga streljamo s šibrami ali s kroglo!

Posebno pomemben za nas je zadnji odstavek obravnavanega člena, ki govori o redkih in ogroženih ptičih. Stalež ujed se je v vsej Evropi zaskrbljujoče znižal. Tudi pri nas so nekatere vrste upadle pod biološki optimum, mnoge, predvsem orli in sokoli, so na tem, da izumrejo. Včasih tako vsakdanje klikanje postovk je ponekod že povsem zamrlo. Vedno pogostejši so glasovi, ki zahtevajo varstvo tudi za kragulja in skobca, katerih število prav tako upada. Njune pomembne vloge, ki jo imata kot bio-

Štorklja, stalno vse leto zaščitena ptica

Foto C. Pogačar

loška regulatorja, pa ne znamo ali nočemo pravilno ceniti. O kanji ne bi spet zgubljali besed. Z novim zakonom je treba vse ujede brez-pogojno zavarovati vse leto. S tem se bomo izognili tako pogostim pomotam pri streljanju (ko padajo sršenarji namesto kanji), če pa se bo katera vrsta preveč namnožila, so na voljo zakonska določila, ki to urejajo.

Število vseh vrst čapelj upada, nekaj zaradi neposrednega uničevanja, še bolj pa zaradi uničevanja njihovih naravnih biotopov, močvirij. Čas je, da zavarujemo tudi sivo čapljo, katero je sedaj dovoljeno loviti določen čas.

S seznama divjadi z lovopustom je treba črtati malo dropljo, kormorana, potapljavce, povodne putke (razen liske) ter razne galebe in čigre. Teh ptičev lovci ne streljamo, bodisi zato, ker so tako redki (droplje) ali pa enostavno zato, ker se nam upira dvigniti puško nanje z edinim namenom, da jih upihnemo. In nič več. S tem, da dajemo zakonsko potuho takim dejanjem, mečemo slabo luč na vse slovensko lovstvo.

Besedilo 3. člena je naslednje: »Razen v primeru izjem 6. in 7. člena te konvencije je prepovedano v času varstva ptičjih vrst uvažati, izvažati, prenašati, prodajati, dajati v prodajo, kupovati, dajati ali imeti sleherno živo ali mrtvo ptico ali kakšen del ubite ali ujete ptice v nasprotju z določbami te konvencije.« Ta člen se nanaša tudi na preparatorje, ki ne smejo imeti prodajati zaščitene ptice in njihovih delov.

Člen 5. govori o prepovedi uporabe kakršnih koli priprav in sredstev za lov in uničevanje zavarovanih ptičev. Za lovce je pomembna prepoved uporabljati za lov na ptice lovske puške, repetirke ali avtomatske puške z več kot dvema nabojema. Prav tako je prepovedano razpisovati nagrade za ulov ptičev ali njihovo uničevanje.

Po 6. in 7. členu je pristojnim obla-

Mala uharica. Vse sove so stalno vse leto zaščitene

Foto J. Gregori

stem (republiški sekretariat) dovoljeno izdati dovoljenje za uničevanje zavarovanih ptičev, če delajo škodo v vinogradih, v gozdu, na ribah itd., ni pa dovoljeno tako ubitih ptičev kupovati ali prodajati ter prenašati z območja, v katerem so bile ubite. Dovoljenje lahko izdajo tudi za lov zavarovanih ptičev v znanstvene ali pedagoške namene. Te določbe so že delno regulirane z zakonom o varstvu narave.

V 8. členu »se vsaka pogodbenica zavezuje, da bo sestavila seznam ptičev, ki jih je na njenem ozemlju dovoljeno ubijati in loviti, spoštujoč pri tem pogoje, ki jih določa konvencija«. Ta seznam, ki bo v novem lovskem zakonu, se nanaša na nezavarovane ptičje vrste in vrste, zavarovane z lovopustom.

Določbe 9. člena se nanašajo na ptiče, ki jih imajo posamezniki zaprte v kletkah, predvsem z namenom, da jih križajo z udomačenimi

vrstami (kanarčki). Neumestno bi bilo tako dejavnost prepovedati, ampak bi jo bilo treba na ustrezen način organizirati.

Člen 11. obvezuje vse republiške ustanove za varstvo narave v SFR Jugoslaviji, da brezpogojno poskrbe za posebno varstvo ornitološko pomembnih območij, kjer ptiči gnezdiijo, prezimujejo ali se selijo. Za take rezervate moramo poskrbeti tudi v Sloveniji. Podan je že bil predlog, da bi v ta namen zavarovali del Cerknškega jezera. Če bi z ustreznimi napravami poskrbeli še za večjo varnost gnezdečih ptičev, predvsem rac, bi bili ubiti dve muhi na mah.

Vidimo torej, da je na papirju napisanega veliko spodbudnega, poskrbeti pa moramo, da bo do tega prišlo tudi v praksi. To je naloga nas vseh. Pred celotno družbo smo dolžni, da svoje poslanstvo vestno izpolnimo, zanamcem pa ohranimo največ, kar se da.

Gojitev srnjadi – toda kako?

Referat namestnika lovskega mojstra avstr. Štajerske mag. pharm. Hansa Kapellerja na 19. medpokrajinski lovski konferenci l. 1970 v Gradcu

Vse bi bilo prav, če bi poprečni lovec znal znake narave pravilno tolmačiti in v veliki knjigi narave pravilno brati. Da branje v veliki knjigi narave ni tako enostavno, vemo vsi. Eden noče, drugi ne zna. Če se na kratko ozremo nazaj, se nam že pokaže, kako problematičen je lov na srnjad, če naj vedno ravnamo naravi pravično.

Lov na srnjad je bil vsaj pri nas v Avstriji skozi desetletja napačen. Ženske srnjadi in mladičev sploh niso streljali, šilar je bil zaščiten, lov je veljal le šesteraku. Edino odstrel šesteraka je bil lovsko pravičen. F. Raesfeld, Silva-Tarouca in Gager so nam prvi pokazali pota, po katerih moramo iti, da bi izvajali pravičen odstrel srnjadi. Toda šele državni lovski zakon je prinesel spremembo v lov na srnjad. Vsekakor pa sedaj po več kakor 25 letih lahko rečemo, ne da bi zmanjševali zasluge takratnih pobudnikov državnega lovskega za-

kona in sledečih zakonov ter navodil za odstrel, da se je pri srnjadi bolj povečala količina kakor izboljšala kakovost.

Kako poprečen lovec danes lovi? Gre v lovišče, vidi srnjaka in išče na njem napako, tisto napako namreč, ki ga pred svojo vestjo in lovsko oblastjo opravičuje, da upleni tega srnjaka. Končno odkrije nakazno rogovje, krajši odrastek ali preozko stoječi stebli in srnjak že pade, ne glede na starost. Tako lovi poprečen lovec. Petindvajset let in več obstoječa navodila poprečen lovec napačno tolmači ali pa jih prikroji sebi v prid. Tam, kjer je bila pred 30 leti komaj kaka srnja žival in so srnjad približno tako lovili kakor danes pri nas divje prašiče (»hura, srna!« – dvajset lovcev na plan, šibre, srna leži!), tam je danes mnogo srnjadi. Količinskega povečanja staležev naše srnjadi nikakor ne moremo zanikati. Toda kakovostno iz-

boljšanje srnjadi nasproti jelenjadi močno zaostaja. Pri jelenjadi smo dosegli prepričljive uspehe in poudarjam, da pri jelenjadi natančno poznamo pravilno gojitev.

Ali to vemo tudi pri srnjadi? Da, vemo. Toda nezaslišano težko je lovcu »gojitelju« dopovedati, kaj pravzaprav hočemo. Jelenjad in srnjad spadata sicer k isti družini cervidov, toda razlika med njima je ogromna. Biolog razlikuje obe vrsti divjadi, in sicer pravega jelenja, h kateremu spada naša jelenjad, od lažnega jelena, h kateremu je uvrščena srnjad po zgradbi kosti sprednjih nog. Potemtakem so z biološkega stališča jeleni Severne Amerike, npr. belorepi ali virginjski jelen, bolj sorodni naši srnjadi kakor naša jelenjad. Prav tako sta los in severni jelen, biološko gledano, bliže srnjadi kakor naši jelenjadi. Iz tega je razvidno, da so gojitveni ukrepi pri jelenjadi imeli ogromne uspehe, nikakor pa jih ne moremo enostavno uporabiti pri srnjadi, ker gre tukaj vendar za drugo vrsto divjadi.

Sedaj k poletni paši. Danes z mirno vestjo lahko rečemo, da v mnogih loviščih, kjer sta poljedelsko in gozdno gospodarstvo zelo intenzivni, poletne paše za srnjad enostavno ni več. Srnjad, v nasprotju z jelenjadjo, ni travojeda, temveč objedavec popja, plevela in zelišč. Srnjad nikakor ne izstopa na travnik zato, da bi, kakor jelenjad ali domača živina, pasla travo. Srnjad je zelo izbirčna in pojeda popje in zelišča, ki jih potrebuje. Nismo si danes še prav docela na jasnem, katera zelišča so to. Vemo le, da v nobenem primeru niso vse tiste trave, ki jih jelenjad potrebuje za svojo prehrano. Zato je torej neobhodno potrebno, da držimo gostoto divjadi v določenih mejah, to je v biološko pravičnih in gospodarsko znosnih. Biološko pravilno pomeni, gumbarjev in bolne divjadi ne sme biti. Oboje je nedvomen znak, da je vrhunska biološka meja že preko-

Ocenite ga tudi vi!

Foto I. Napotnik

račena. Gospodarsko znosno pomeni, če škodo srnjih pojedanj lahko z našimi sodobnimi sredstvi držimo v znosnih mejah. S teh obeh vidikov je treba presojeti stanje divjadi in njeno številčnost. Ne moremo reči, v tem lovišču mora biti 10 srnjih živali na 100 ha, v drugem 5 na 100 ha, pač pa lahko spoznamo, kdaj je biološka ali gospodarska meja prekoračena oz. dosežena.

Zimsko krmljenje. Zimsko krmljenje je na splošno napačno. Mislimo, da smo storili dovolj, ko smo srnjadi krepka krmila množično položili. Res je prav nasprotno. Močna krmila da, toda zmerno, namembno. Nikakor močna krmila ne morejo nadomestiti trde in sočne krme. S tem je pravzaprav vse povedano. Predvsem ponudimo trdo krmo najboljše kakovosti, a ne plesnivega sena, temveč prvovrstno otavo in visoko vredno sočno krmo. Sočne krme nikakor ne sme pogrešati. Sočna krma je v zadostnih množinah na voljo tam, kjer imajo kmetje silosno gospodarstvo. Prav tako lahko od kmeta dobimo silažo kakor seno. Sočna krma pa nam je na voljo tudi v obliki sadja, repe in krompirja. Treba jo je le varno shraniti pred zmrznitvijo. Če potem pri polaganju zmrzuje, ni brige, ker divjad lahko brez škode je tudi zmrznjeno krmo. Sočno krmo pa si lahko tudi pripravimo sami v manjših silosih v lovišču. Najbolje je silose postaviti v neposredni bližini krmišč, kjer lahko vse od sadnih tropin do gozdne silaže pripravimo za sočno krmo.

Lovci to lahko naredi, saj sam to z velikim uspehom delam. V močnih plastičnih vrečah siliram sadne tropine, sveže izpod stiskalnice in vreče čimbolj neprodušno zaprem. Ob priložnosti jih spravim z vozilom v lovišče. Sedaj še enkrat nazaj k močnim krmilom. Mnogi lovci menijo, čim bolj drobnozrnato je močno krmilo, tem bolje ga divjad vzame in izkoristi. Prav

V mraku

Foto H. C.

nasprotno je res. Zdrobljeno močno krmilo je ob določenih pogojih strup za divjad in sicer iz sledečega vzroka: Naša srnjad je prežvekovallec. Poje močno olesenele snovi in se umakne v svoj stan. Smisel prežvekovanja je, da žival hrano more hitro použiti, potem pa jo v stanišču v miru s prežvekovanjem predelati. Obrok gre v vamp, ki ga tam milijarda mikroorganizmov obdela, se vrne navzgor, kjer ga žival prežveči. Mnogo važnejše kakor nadaljnje mehanično drobljenje pri prežvekovanju je pregnetanje s slino. Slina je alkalična, tekočina v vampu pa kislá, tako se kislá snov v vampu s tekočino slin delno nevtralizira. Če damo naši srnjadi npr. koruzni zdrob ali sicer kako drugo na tanko zdrobljeno močno krmilo, lahko ob kakih pogojih prežvekovalni učinek izostane. Z izostankom prežvekovanja nastane premočno zakisanje vampa, kar lahko povzroči zastrupitev. Spominimo se zadnje ostre zime 1962/63, ko je srnjad ležala ob polnih krmiščih. Vamp je bil poln. Kaj se je zgodilo? Prav gotovo je bila prekislanost. Takrat smo imeli mnogo snega in hud mraz, česar prej že desetletja ni bilo. Morali smo vse storiti za ohranitev naše divjadi.

Naši marljivi lovci so pokladali ovseni in koruzni zdrob v velikih množinah in so s tem naredili preveč dobrega. Na ta način so sami poslali srnjad v smrt.

Prirastek. Košuta povrže letno po pravilu eno tele. Nasprotno pri srnjadi prevladujejo porodi dvojčkov. Jasno je torej, da ima srnjad daleč večji prirastek od jelenjadi.

Navzlic dejstvu, da so izgube zaradi košnje in od prometa zelo velike, lahko mirne duše trdimo, da prirastek doseže približno 100 % ženske srnjadi. Prirastek naj ima v odstrelu svojo zrcalno podobo, če nočemo staleža srnjadi številčno zvečati. Toda komaj da poznam kak lovski okraj, kjer odstrel številčno približno doseže 100 % ženske srnjadi. Če bi danes našim lovcem kaj podtaknili, bi bili žigosani kot streljači in mrharji. Razen tega je srnjad po naravi samohoddec. V gostem gozdu se ne počuti dobro. Tropiče srnjadi ne moremo imeti za čredenje, temveč so skupnosti v sili, ki se snidejo le pozimi in so pri poljski srnjadi večji kakor pri gozdni. Dobro počutje vsega staleža je pa odvisno od tega, da živali kot samohodci lahko zavzamejo svoja stanišča posamič. Ob prevelikem prirastku sta zgolj dve

možnosti: odselitev ali žvotarjenje. Odselitev pa je le tedaj možna, če so v bližini lovišča z manjšo številčnostjo divjadi. Če pa imajo vsa lovišča v določenem okolju presežek v staležu, ne pride do preseljevanja, temveč začne ves stalež na splošno hirati. Nedvomno je ugotovljeno, da imamo v Srednji Evropi ta čas tako velik stalež srnjadi kakor še nikoli tega. Najdbe iz predzgodovinske dobe jasno pričajo, da je bil tedaj stalež srnjadi zelo skromen, mnogo manjši kakor stalež jelenjadi. Dokaz za to, da vendar le še ne znamo povsem pravilno brati iz knjige narave, je npr. celotni stalež srnjadi na šta-

jerskem, ki je že prekoračil število sto tisoč. Kot znak manj ugodnega počutja so gumbarji lanščaki in taki večletni srnjaki. Vseeno pa je, če je tak gumbar tip stradanja, infantilni gumbar ali gumbar streša (stalnega vznemirjanja), ki ni našel pravega stanišča in je tako rekoč zašel med stanišči dveh krepkih srnjakov. Eno je gotovo, gumbar je brez dvoma znak za prevelik stalež. Zato je na avstrijskem Štajerskem sedaj v veljavi določba, da je treba za vsakega uplenjenega gumbarja odstreliti srnico, srno mladico ali srno. Pri tem vprašanju je namreč treba predvsem obravnavati vzroke škodljivih pojavov,

ne pa le simptome (pojave same). In gumbarji so pač le simptom.

Paraziti (zajedavci). V naši pokrajini ne poznamo divjadi, ki bi bila za zajedavce bolj občutljiva kakor naša srnjad. Pri srnjadi so v prvi vrsti Trychostrongilide, ki kot zajedavci v želodcu in črevesju divjadi škodujejo na več načinov.

Prvič odvzamejo živalim hrano, drugič navrtajo želodčno sluznico in tam pijejo kri, tretjič izločajo strupene snovi, ki povzročajo driske in gostitelja še bolj oslabe, in četrtič ne smemo prezreti, da so majhni vdori v sluznico siriščnika napadalno izhodišče za bakterije, ki tam lahko povzročijo večja razdejanja. Proti temu je zgolj eno biološko pravilno sredstvo. Populacija divjadi mora biti v ravnotežju. Biološka zgornja meja je že prekoračena, če so v lovišču pogini srnjadi, povzročeni od želodčnih in črevesnih zajedavcev. Smo pa danes vsekakor zmožni, da bi te zajedavce zatirali s Thibenzolom, ameriškim preparatom, ki je tako neznatno strupen, da ga lahko brez nevšečnosti uporabljamo v prosti naravi. Bubenikovo mnenje je, da so zajedavci zadnje nam ohranjene roparice. Drugi znanstveniki pa menijo, da zajedavci nikakor tako selektivno (izločevalno) ne učinkujejo kakor velika mesojeda divjad. Eno je gotovo: Izkušnje pri živalih so pokazale, da je treba enkrat s sredstvi proti glistam zdravljen divjad potem vsako leto zdraviti. Če tega ne storimo, imamo naslednje leto ali leto za tem velike okužbe. Zato nikakor nočemo iz naše srnjadi narediti bolnikov »bolniških blagaj«, ki bi bili brez vsakoletnega zdravljenja življenja nezmožni. Razmerje spolov. Vemo, da naj bi bilo to razmerje 1:1. Dvomljivcem vedno lahko predočimo, da se mladiči rode približno v razmerju 1:1 in da je delež moških mladičev celo nekaj večji. Na 100 srnic pride okoli 104 do

Iz statistike LZS

Odstrel srnjadi v loviščih lovskogospodarskih organizacij SR Slovenije v letu 1971
(Primerjaj z odstrelom v loviščih LD Slovenije, Lovec št. 3 – 1973, stran 70!)

Lovskogospodarska organizacija	Stalež	Odstrel	%	Srnjaki in srnjački	Srne in srnice	Razmerje odstr.	
						% ♂	% ♀
Fazan	175	108	62,1	44	64	40,6	59,4
Jelen	419	56	13,4	42	14	75,0	25,0
Kompas	318	147	45,6	76	71	51,7	48,3
Kozorog	947	172	18,2	133	39	77,4	22,6
Ljublj. vrh	190	24	12,6	13	11	54,1	45,9
Pohorje	876	124	14,2	103	21	83,0	17,0
Prodi	100	8	8,0	5	3	62,5	37,5
Rog	1003	251	25,1	121	130	48,0	52,0
Triglav	1400	126	9,0	87	39	69,0	31,0
Žitna gora	110	25	22,5	14	11	44,0	56,0
SKUPAJ	1971	5538	1041	18,9	638	403	61,0
	1970	4311	891	20,6	572	319	64,3
	1969	5225	1140	21,7	692	448	55,2
SKUPAJ LD Slov. in lov. gospodar. organizacije	1971	67095	13909	20,8	7194	6713	51,0
	1970	61814	11522	18,6			
	1969	62613	12840	20,5			

105 srnjačkov. In kaj mi počenjam? Nenehno premikamo spolno razmerje s tem, ko odstrelujemo moško srnjad, žensko pa kar naprej puščamo v lovišču.

Sestava starostnih razredov. V loviščih, v katerih človek še ni pačil okolja, kjer volk in ris desetkata stalež srnjadi (medved in kunje vrste so po mojem mnenju le priložnostni zasledovalci), stvar zgleda povsem drugače. Oba velika mesojeda sta zmogla srnji stalež stotisočletja držati čim manjši. Navzlic velikemu prirastku pri srnjadi, o čemer smo govorili, so bile izgube predvsem pri mladičih ogromne. Komaj polovica mladičev je dokončala prvo življenjsko leto. Zgube so bile pa tudi pri enoletnikih in srnah mladica zelo velike. Kaj pa delamo danes? Kdo strelja srnjaka, ki ima do 6 cm visoka šila?

Poprečni lovec si pravi, prvič, da to ni nikaka trofeja, ki bi jo mogel obesiti na steno, in drugič bi mogel po sedanjih odstrelnih navodilih kakorkoli ujeti rdečo piko. Zato si raje odstrelji kar triletnega srnjaka, ki ima že lepo rogovje na glavi, in če potem dobi rdečo piko, ima na steni vsaj približno dobro trofejo. Tako je pojmovanje naših poprečnih lovcev.

V Skandinaviji je znano, da se volkovi zdravih srednje starih losov sploh ne lotijo, temveč napadajo le mlade in zelo stare. Pri preiskavi teh starih živali se je izkazalo, da so največkrat trpele od zobne gnilobe (Zahnfistel) in so zaradi zmanjšane odpornosti postale žrtve volkov.

Kaj nam je torej storiti, da bi dosegli boljše sestavo starostnih razredov, podobno v loviščih Karpatov in Daljnega Vzhoda? Močnejše moramo poseči med mladiče in enoletnike, medtem pa srednje stare živali od tretjega do šestega leta starosti pustiti pri življenju ter žetveni odstrel izvršiti v zrelem

Lepotica

Foto I. Napotnik

starostnem razredu. Še nekaj je v tej zvezi treba reči. Dokazano je, da ima prav mlada divjad, predvsem enoletniki in srne mladice, največji delež pri škodi od divjadi. Ponajveč so mlade živali, ki mnogokrat po cele ure z največjim mirom objedajo kulture. Starejše živali izstopajo včasih na kako poseko, da objedajo, a se kmalu vrnejo v goščo. Vrhu tega mladi letniki močno vznemirjajo ves stalež, kakor je mogel dokazati Bubenik. Ob prevelikem deležu nedoraslih živali imamo »državo razgrajajočih zelencev«.

Povzetek. Pri smernicah za odstrel je treba brezpogojno upoštevati številčnost populacije.

Gostota divjadi mora ustrezati razmeram poletne paše, mora biti biološko uravnovešena in gospodarsko znosna. Spolno razmerje

mora biti približno 1 : 1, a ne spomladi, temveč ob prsku. Za dosego pravilne sestave starostnih razredov je treba krepko poseči v mladostne razrede in smernice za odstrel ne le da to omogočajo, ampak da to izsilijo. Zato mora biti tri- do šestletni srnjak na splošno — tabu (nedotakljiv). V teh starostih naj bi smeli odstreliti le, kar splošnemu poprečju ne ustreza. Pri tem si moramo biti na jasnem, da naši estetski zahtevki glede rogovja nikakor ne smejo odločati pri namenu in cilju gojitve. Vremenski pojavi močno vplivajo na izoblikovanje rogovja. Majhna razkrečenost, pomanjkanje enega ali več parožkov in kratki odrastki v srednjem starostnem razredu niso nikakršen razlog za odstrel — če ustreza g m o t a (m a s a , t e - ž a) r o g o v j a .

Šibrenice – prelamače

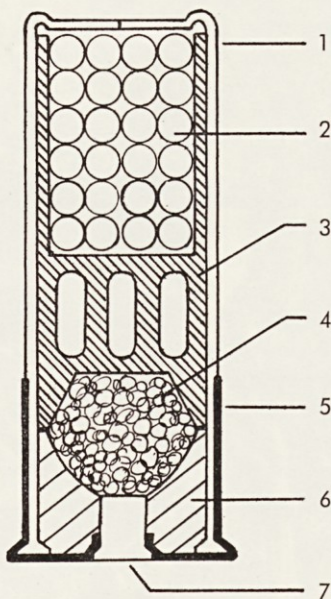
Gorazd Tomič

Šibrenice so že od nekdaj orožje, ki se uporablja izključno v lovske namene. V Lovcu smo že večkrat brali o podobnosti vojaškega in lovskega orožja. Ta podobnost se začne pri prednjačah in končuje pri repetirkah-risanicah, ki so že od nekdaj tipično vojaško orožje. S šibrenicami je drugače. Njihov razvoj je šel od prvih zadnjač povsem svojo pot. Uveljavili so se sistemi, ki ustrezajo šibrenim nabojem in tipično lovskim potrebam. Za krogelni naboj je značilno, da ima le en izstrek iz svinca z bakrenim plaščem in aerodinamično obliko. Posebno oblikovane krogle služijo tudi za lov na večjo divjad in v športne namene. Za lov na malo divjad pa je tak naboj kaj malo primeren in to je vzrok za uporabo šibrenih nabojev. Tak naboj ima večji kaliber in vsebuje 9 do 3000 šiber. Ker je strelivo skupno vsem sistemom šibrenic, najprej nekaj o njem.

Premeri cevi in tulcev treh kalibrov

Kaliber	Notranji premer cilindričnega dela cevi v mm	Zunanji premer tulca ali nabojišča v mm
12	18,52	20
16	16,84	18,5
20	15,63	17,2

Danes so pri nas največ v uporabi naboji kalibra 12, 16 in 20, v Ameriki pa še manjši .410 in močnejši Magnum naboji. Pri označevanju šibrenih nabojev je tudi nekaj posebnosti in razlik glede na druge vrste streliva. Kaliber 16 npr. ne pomeni notranjega premera cevi v milimetrih, ampak 16 enakih krogel, ki jih lahko ulijemo iz enega funta (0,454 kg) svinca. Premer ene teh krogel je enak notranjemu premeru cevi.

Skica 1. Sodoben šibreni naboj

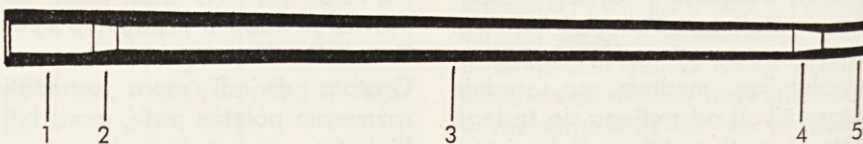
Pri naboju .410 pa pomeni to število tudi kaliber cevi, izražen v colah – 0,41 cole (cola = 2,54 cm). Dolžina tulcev je 60 do 76 mm, naboji pa so nekoliko krajši, ker je tulec zarobljen, da drži pokrovec. Klasični šibreni naboji so lovcev dobro poznani, zato si raje ogledimo sestavo in prednosti modernega streliva, ki pri nas žal še ni v široki uporabi. Skica 1. Tulec naboja (1) je iz plastične mase, odporne proti ognju in vlagi. Spodnji del tulca je pričvrščen v kovinsko osnovo tulca (5). Dno tulca izpolnjuje plastični vložek (6), ki zamenjuje plutovinasto polnitev in vložek iz kartona pri starih nabojih. Netilka (7) je klasična, često zavarovana proti vlagi in celo

mokroti. Plastičen tulec je vsekakor vodoodporen, če je temeljito zaprt s prednje strani. Navadno ima naboj spredaj namesto pokrovca navznoter zapognjen tulec, ki tudi ne kvari raztrosa šiber.

Toliko o zunanosti. Kaj pa je notri? Najpomembnejša novost je seveda plastični čep (3), ki odlično tesni ter preprečuje mešanje šiber in smodniških plinov v cevi in še potem, ko šibre že zapuste cev. Raztros šiber je zato manjši in bolj enakomeren. Poleg tega je čep spredaj podaljšan v čašico, ki objema šibre in jim prepreči neposreden stik s cevjo. Šibre se tako ne zmaličijo, cev se manj maže in ima daljšo življenjsko dobo. Kljub številnim prednostim cena plastičnih čepov ni visoka in res je škoda, da jih ne dobimo tudi v naših trgovinah. V naboju so še smodnik in šibre. Smodnik (4) je brezdimni s progresivnim načinom zgorevanja.

Tak smodnik zagotavlja ves čas gibanja šiber skozi cev enakomeren dotok plinov in je pri manjšem maksimalnem pritisku kar najbolj izkoriščen. Za naboj šibrenic (in drugega orožja) s kratkimi cevmi pa je potreben bolj ofenziven smodnik, ki hitreje zgoreva in da tudi iz kratkih cevi skoraj normalno začetno hitrost šiber. Verjetno je ravno uporaba nepravlega smodnika kriva za velik del pritožb čez kratke cevi. Pri šibrah (2) v zadnjih desetletjih ni prišlo do kakih bistvenih sprememb.

Drugi del šibrenice, ki je skoraj enak pri vseh sistemih in modelih, je cev. Cev je najvažnejši in najbolj izpostavljen del šibrenice, zato mora biti izdelana kar se da

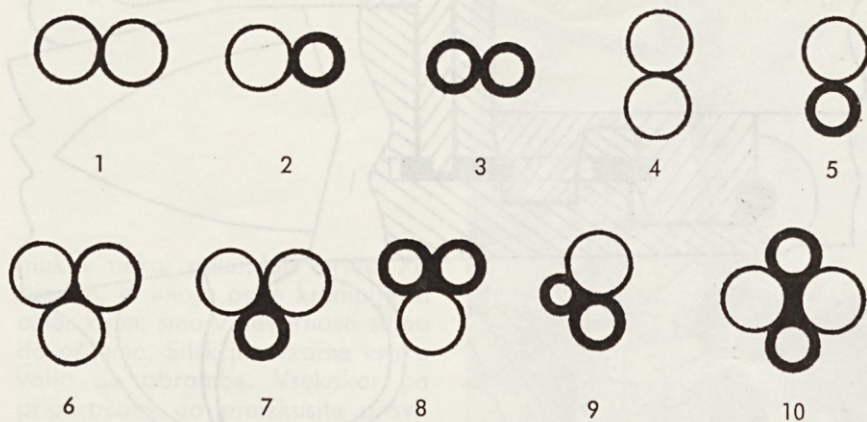

Skica 2. Prerez cevi z običajnim čokom

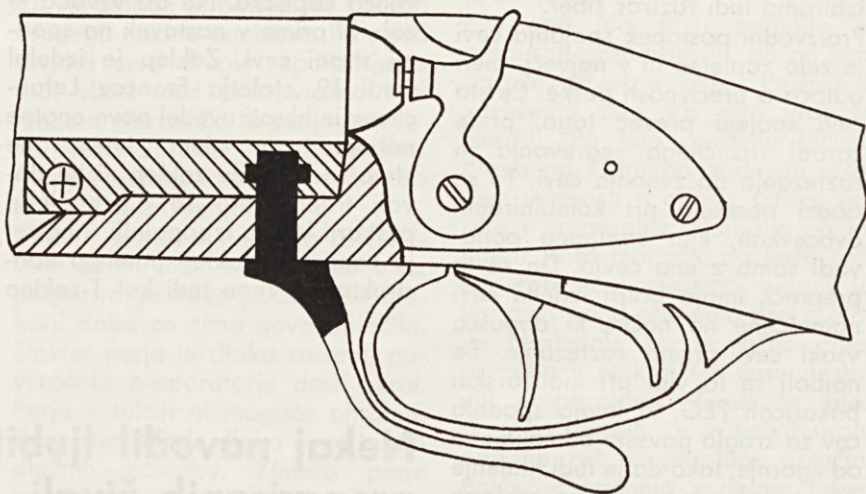

skrbno iz najkvalitetnejšega materiala. Od nje je v največji meri odvisna učinkovitost in tudi cena puške. Prvotno so bile cevi prelamač iz masivnega železa in temu primerno težke. Kasneje so po posebnem postopku pričeli izdelovati lažje cevi, zaradi vzorčaste zunanosti imenovane damast cevi. Ker so jih izdelovali s kovanjem jeklene žice, so puške s takimi cevmi imele naši lovci »dratenke«. Za brezdimni smodnik so damast cevi prešibke, zato so današnje cevi kovane iz plemenitih jekel, precizno vrtane in termično obdelane (kaljene). Na skici 2 vidimo prerez šibrene cevi. Nabojišče (1) prehaja preko prehodnega konusa (2) v cilindrični del cevi (3), ta pa na koncu cevi zopet v blagi konus (4) in kratek cilindrični del (5). Ta zožitev, čok ali zadruga cevi vpliva v največji meri na razpršitev izstreljenih šiber. Prevelika zožitev, ki da zelo ozek roj šiber, ni najboljša, saj je v tem primeru težko zadeti cilj. Prav tako ni dober širok raztros, zato ker žival zadene pre-malo šiber. Pri večcevnih šibrenicah so cevi navadno različno čokirane. Pri enocevkah lahko pritrdimo na ustje cevast nastavek – »polychoke«, ki omogoča poljubno spremembo zadrge.

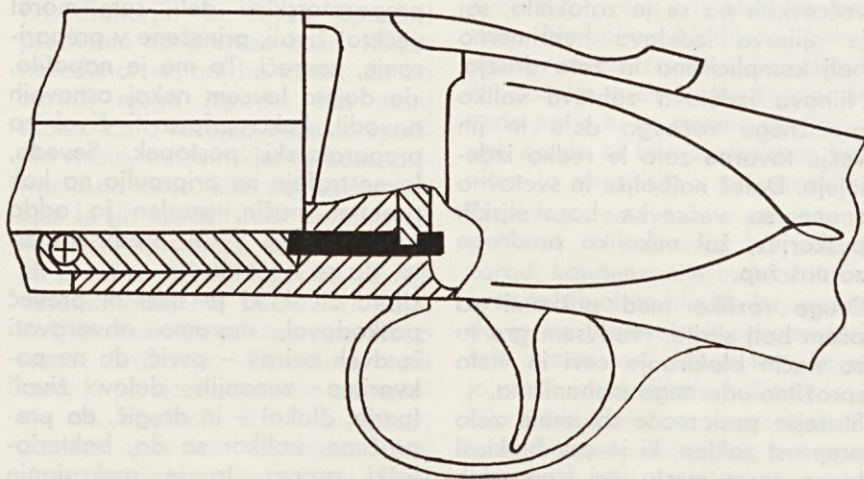
Toliko o municiji in ceveh, sedaj pa še nekaj besed o sistemih prelamač, ki so simbol lovskega orožja. Prelamača nima premičnega zapirala, ampak je cev gibljiva glede na ostalo puško – kopito z ohišjem. Cev je na ohišje pritrjena preko svornika, v strelnem položaju pa jo blokira zatik. Prelamače so navadno večcevne, zaradi priročnosti in enostavnosti pa so najštevilnejše dvocevke. Večcevke so ponavadi kombinirane, tako da imamo lahko v eni puški naboj s šibrami, močnejši krogelni in še malokalibrski naboj. Kombinacij v namestitvi in kalibru cevi je veliko, kar se vidi na skici 3. Če ima puška vsaj dve cevi za šibre, sta ti različno čokirani. Zato je dobro, da

Skica 3. Možne namestitve cevi: 1 dvocevna šibrenica, 2 polrisanica, 3 dvocevna risanica, 4 bokarica šibrenica, 5 bokarica polrisanica, 6 trocevka šibrenica, 7 trocevka z risano cevjo, 8 trocevka z risanima cevema, 9 bokarica polrisanica s priveznjeno MK cevjo, 10 štiricevka, dve cevi za šibre, dve za kroglo

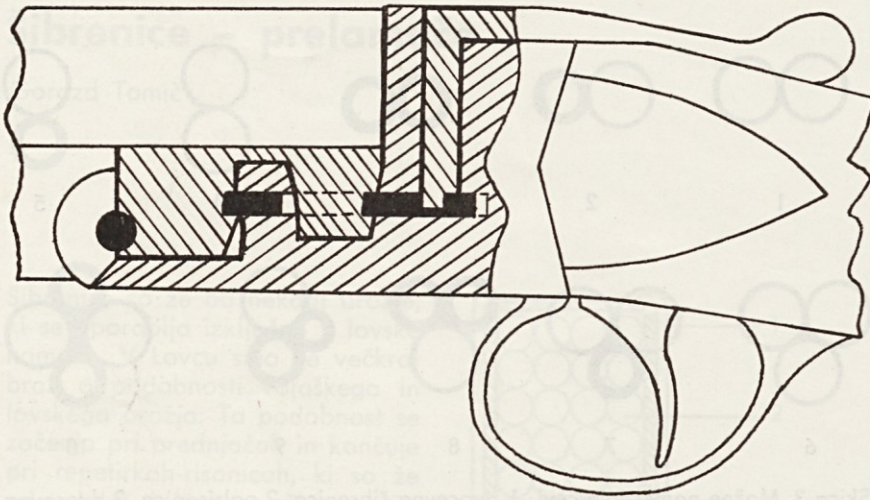

Skica 4. Lancaster zaklep pri petelinki

Skica 5. Enojni klinasti zaklep pri bokarici (klin počrtnjen)

Skica 6. Dvojni klinasti zaklep pri bokarici; pri odpiranju se klin pomakne nazaj

ima vsaka cev svoj sprožilec, da lahko glede na oddaljenost cilja izbiramo tudi raztros šiber.

Proizvodni postopek spajanja cevi je zelo zapleten in v največji meri odloča o preciznosti puške. Če sta cevi spojeni preveč togo, pride zaradi različnega segrevanja in raztezanja do zvijanja cevi. To se opazi posebno pri kombiniranih dvocevkah, kjer streljamo ponavadi samo z eno cevjo. Da se to prepreči, imajo boljši izdelki cevi nameščene na način, ki dopušča vsaki cevi prosto raztezanje. Še najbolj se to vidi pri madžarskih bokaricah FEG, ki imajo spodnjo cev za kroglo povsem odmaknjeno od zgornje, tako da je tudi hlajenje čim popolnejše. Iz istega razloga je boljša tudi ventilirana šibika od navadne, ki scela leži na ceveh. Spajanje cevi pri dvocevkah je večina tovarn kljub masovni proizvodnji ugodno rešila. Pri tro- in večcevkah pa se je zataknilo, saj je njihova izdelava neprimerno bolj komplicirana in zato dražja. Njihova izdelava zahteva veliko preciznega ročnega dela in jih večje tovarne zato le redko izdelujejo. Daleč najboljše in svetovno znane so večcevke boroveljskih puškarjev, žal nekoliko predrage za naš žep.

Druge razlike med puškami so očem bolj skrite. Predvsem gre tu za način blokiranja cevi in vrsto sprožilno-udarnega mehanizma. Starejše prelamače so imele zelo preprost zaklep, ki je cev blokirale na enem mestu. Pri francoskih puškah vidimo pogosto dolg

vzvod za odpiranje, nameščen na spodnji strani puške, ki sega do konca kopiščka. Na osi vzvoda je zob, ki prime v nastavek na spodnji strani cevi. Zaklep je izdelal sredi 19. stoletja Francoz Lefaucheux in hkrati uvedel nove enofne nabojne, po njem imenovane »lefoše«. Njegov zaklep ni bil dovolj trden, zato so ga angleški puškarji kmalu izpopolnili – nastal je Lancaster zaklep (ime po konstruktorju), znan tudi kot T-zaklep

Nekaj navodil ljubiteljem prepariranih živali

Slavko Petrovič

V nekaj letih, ko se ukvarjam s preparatorskimi deli, sem moral večkrat živali, prinesene v prepariranje, zavreči. To me je napotilo, da dajem lovcem nekaj osnovnih navodil, kako pripraviti žival za preparatorski postopek. Seveda, lovec trofeje ne pripravlja na kak poseben način, preden jo odda preparatorju. Skrbi predvsem za to, da se ne pokvari.

Ubito žival, ki je strel ni preveč poškodoval, moramo obvarovati iz dveh ozirov – prvič, da ne pokvarimo zunanjih delov živali (perje, dlaka) – in drugič, da preprečimo, kolikor se da, bakteriološki proces, to je razkrajanje trupla. Za zadostitev tema dvema

ali angleški zaklep (skica 4). Ta ima na osi vzvoda za odpiranje dva zoba, odpiranje puške pa je zaradi krajšega vzvoda (ključa) hitrejša. Že pred sto leti so izdelali tudi zaklepe, ki jih imajo še današnje moderne prelamače. Znale so izvedbe Greener, Webley, Purdey, Scott, Westley-Richard itd. Najpomembnejši je klinasti zaklep, pri katerem se zapiralna ploščica (klin) giblje vzdolž po utorih v ohišju in s svojim zobom sega v izrez na nastavku pod cevjo. S tem prepreči povešanje cevi – odpiranje puške (skica 5). Da je blokiranje še zanesljivejše, ima nastavek dva izreza – to je dvojni klinasti zaklep (skica 6). Omenjeni zaklep se navadno odpira z znanim ključem, ki je nameščen zgoraj v baskilu in ga imajo vse moderne prelamače.

(Konec prihodnjic)

pogojema so poklicni lovci s tega področja celo izprašani. Za vsakdanjo rabo pa zadostuje, če si zapomnimo nekaj važnih navodil. Za lažje razumevanje in da bi vsaj malo vedeli o preparatorstvu tudi tisti, ki še niso bili v preparatorjevi delavnici, naj prav na kratko opišem prepariranje živali.

Preparatov imamo več vrst. Razdelili bi jih v dve glavni skupini – suhe in mokre. Suhi preparati so tisti, ki jih imamo obešene po stenah, torej tisti, ki so na »suhem«. Mokri preparati pa so v tekočinah (alkohol, formalin itd.). Lovci se navdušujejo v glavnem za suhe preparate, zato si oglejmo postopek zanje.

Žival najprej izkožimo, pa naj bo ptica ali sesalec. Kožo ustrojimo. S tem preprečimo, da bi se v koži razvil bakteriološki proces, zaradi katerega bi se prej ali slej začela razkrajati koža, da bi izpadala dlaka ali perje. Ustrojeno kožo zastropimo samo z notranje strani z zelo učinkovitimi strupi, navadno z arzenom (zato starih trofej ne smemo zavreči brez določene previdnosti, ker je arzen zelo obstojen strup). Tako pripravljeno kožo napnemo preko kipa, ki ga naredimo za to žival. Dele, kjer smo kožo prerežali, da smo žival izkožili, zašijemo. Skrbno naravnamo perje ali dlako, živali damo določeno pozo in pustimo, da se posuši. Posušen preparat dokončno obdelamo in oddamo lovcu. Razumljivo, da zmečkanega in polomljenega perja ne moremo več lepo naravnati. Torej – pernato divjad, ki jo nameravamo dati v prepariranje, ne tlačimo v nahrbtnik ali škatlo, ne da bi pri tem pazili na perje. Starejši lovci navadno zavijejo žival v papir tako, da ob njej položijo palico, ki je najmanj toliko dolga kakor žival z repom vred. Prevelikih poškodb na ptici, kjer manjkajo deli kože, ni moč popraviti. Pri dragocenih trofejah, npr. pri divjem petelinu, take poškodbe popravimo z delom kože druge take živali, kar pa postopek podraži. Zato srako ali šojo z večjo poškodbo raje zavržemo. Ko žival nosimo, jo držimo za tisti del, kjer jo najmanj poškodujemo. Divjemu petelinu pretaknemo skozi nosnici vrvico oziroma trtico in ga nosimo na njej. To lahko naredimo tudi pri drugih pticah. Včasih ptico nosimo tako, da jo držimo za noge. Mnogokrat za gačenje pokvarimo ranjeno žival, predvsem ptico, če jo ubijamo s palico po glavi ali jo zakoljemo. Da ptico ohranimo nepoškodovano, jo zadušimo. Primemo jo pod perutnicami z zgornje strani za prsni koš in stisnemo. Ob pravilnem prijemu bo žival brez večjih

muk v nekaj sekundah mrtva. Pri ujedah, ki imajo ostre kremplje in oster kljun, smo v nevarnosti samo do prijema. Stisk jim vzame vsako voljo do obrambe. Vsekakor pa priporočam, da preizkusite pravilen prijem na kaki nenevarni ptici. Pazimo, da pri sesalcih ne poškodujemo kosti glave! Zlasti ne, kadar želimo, da bi nagačena žival imela odprt gobec. Pri večini preparatov ostanejo kosti glave tudi v preparatu. Kadar sesalca strel ni ubil, mu ne razbijajmo glave, ampak se poslužimo kakega drugega načina usmrčitve. Pri veliki divjadi med drugim uporabljamo tudi vbod med prvo vratno vretence in glavo. Za to pa je potrebna veščina, sicer žival mučimo. Manjše živali udarimo za tilnik, da pretrgamo hrbtenjačo.

Vedeti moramo tudi, da živali v vseh letnih časih niso primerne za prepariranje. Tako ptice kakor dlakarji dobe za zimo novo oblačilo. Dokler perje in dlaka rasteta, povzročata preparatorju dosti skrbi. Perja v tulcih ni mogoče ohraniti. Prav tako mlada dlaka nima trdnih dlačnih korenov. Zimsko perje prične nekaterim pticam rasti že poleti, drugim pa se rast konča pozno jeseni. Poglejte koren peresa; če ugotovite, da so tulci še »krvavi«, je to znamenje, da žival ni primerna za prepariranje.

Pri dlakarjih bi lovce opozoril predvsem na prereze kože. Kadar naredimo rez, naj bo ta tak, da bo zaradi njega izpadlo čim manj dlake. Zato režemo kožo iz spodnje strani, od tam kjer je koža pritrjena na meso. Rezi naj bodo tam, kjer bi jih naredil tudi preparator, ker sicer nastajajo dvojni rezi, ki jih je težko zakriti. Kdor ne ve, kje narediti reze, naj pusti žival celo. Večjim sesalcem odvezamemo lahko samo drobovje. Opustimo tudi reze, ki jih sicer naredimo za nošenje oz. obešanje živali. Srnjakov, gamsov ipd. vrat izkožimo tako, da ga prerežemo na zgornji strani od rogovja oz. rogljev po sredini

Nagačen ali živ?

Foto N. F.

proti hrbtu. Vratne kože pustimo čim več (do prs); najbolje je prepustiti preparatorju, da on sam odreže odvečno kožo. Požiralnik zavežemo šele, ko smo vrat že izkožili. Po tem opravi ločimo glavo od vratu pri zadnjem vratnem vretencu – atlasu. Glavo naj izkoži preparator. Najbolje pa je, kadar je to mogoče, da kože tudi po vratu ne prerežemo, ampak jo kot meh samo obrnemo preko glave. Naslednje, kar je važno: žival je treba v najkrajšem času dostaviti preparatorju. Živali se hitro skvarijo, včasih že v nekaj urah, odvisno od temperature ozračja. Bakterije pričnejo z delom takoj, ko smo žival usmrtili. Nimajo pa vseskozi enakih pogojev za razvoj.

Otrdelosti mišic, ki nastopi po nekaj urah, ne prekinjajmo! Če ne moremo takoj k preparatorju, shranimo žival v čim bolj hladnem prostoru. Najbolje v hladilniku, kjer je prostor za zmrzovanje. Kak dan tu že počaka brez večje škode. Seveda pa je tu ne smemo pustiti več dni, ne da bi bila zmrznjena. Imenitno jo ohranimo v zmrzovalniku. Žival lepo zavijemo v papir, ne v polivinil. V polivinilu bo postala zaradi kondenzacije mokra. Kadar hranite žival v hladilniku, pazite, da je ne prinesete k preparatorju šele dva ali več dni po tem, ko ste jo vzeli iz hladilnika! Žival, ki je bila v hladilniku oz. zmrzovalniku, je še hitreje pokvarljiva, zato preparatorju tudi povejte, da ste jo imeli v hladilniku, da je ne bi odlo-

žil, ampak naj jo po možnosti takoj vzame v delo. Preparator ima tudi sam hladilnik, zato naj jo v njem uskladišči, če je že potrebno. Preparatorju v dobro pa naj uporaba hladilnika ne bo pravilo! Z dragocenimi trofejami (velika divjad) nikakor ne smemo odlašati. Takoj v delavnico! Posledice se pokažejo šele potem, ko je že prepozno. S tako živaljo ima preparator še obilo dela pred strojenjem.

ln kdaj je žival pokvarjena? Bakteriološki proces se prične najintenzivneje na določenih mestih, to je na trebušni strani, repu in na ustnicah. Kadar tu z lahkoto izpulimo dlako ali perje, je znak, da so bakterije že temeljito opravile svoje delo – žival je za preparat neuporabna. V časovni stiski odstranimo živali drobovino, ker se tu prične najprej razvoj bakterij. Na trebuhu prerežemo kožo samo toliko, da žival lahko iztrebimo.

Pri tem pazimo, da je rez raven, da živali ne zamažemo, zlasti ne ptic. To naredimo le v skrajnem primeru, kadar smo res v zadregi. Tudi dlakarje iztrebimo le, če je to potrebno, sicer tega ne bi priporočil. To omenjam zato, ker nekateri to redno počno in tako čestokrat zunanost živali močno prizadenejo.

Pa še nekaj o ohranitvi preparatov! Nagačeno žival čuvamo samo z zunanje strani. Notranjost je zaščitil preparator, tako da je obstojna mnogo let. V perju ali dlaki, ki ni zastrupljena, pa se lahko zaredede razni škodljivci, ki nam preparat v kratkem uničijo. Najbolje skrbimo zanj, če ga redno čistimo. Zapašeni preparati gredo kmalu po zlu. Pernate preparate čistimo s perjem (kos perutnice), s ščetko čistimo dlako. Lahko uporabljamo tudi razne spreje in podobna zaščitna sredstva proti mrčesu.

laških enot, ki so tiste aprilske dni 1941. korakale po gozdni cesti Mašun–Leskova dolina–Babno polje. ln če so bili, so seveda šli tudi poleg Županovega laza in niti pomislili niso, da je ta jasa rojstni kraj njihovega očeta, matere...

ln ta kraj je prišel tudi v zgodovino NOB. Nekaj stotin partizanskih ranjencev se je v letih 1943–45 zdravilo v improviziranih bolnišnicah pri Županovem lazu. Številni nikoli niso uzrli svobode in njih posmrtno ostanke pokriva betonska plošča partizanske kostnice tik ob cesti v tem gozdu.

Gotovo ste se že večkrat povzpeli na vrh Beriškca (k. 1160). Tam blizu je veliko brezno (pravijo, da nima dna), imenovano Banova jama. V dolgih stoletjih je marsikatera zverjad končala v globinah tega prepada. Kdo ve, če ni požrl tudi kakega lovca? Kaj vse so v starih časih govorili o tej jami. Domišljija je porodila med neukimi ljudmi vsakovrstne zgodbe. Nekateri so verovali, da v njenih globočinah živijo »lintverni«...

ln še druga posebnost je na vrhu Beriškca, prav na Oglu, kjer so se nekdanj križale meje kmečkih in razsežnih graščinskih gozdov. Vem, da ste že čestokrat obstali pred tisto orjaško skalo, ki so jo nekdanj imenovali »Lisan kamen«. Na tej skali je bila zaznamovana meja, okoli po kamnu pa je vse polno vklesanih imen lovcev, divjih lovcev, gozdarjev, gozdnih delavcev in drugih mimoidočih, katerih trupla so že davno strohnela v zemlji.

Kdo izmed gozdarjev in lovcev ne pozna znanega izvirka z dobro pitno vodo, imenovanega Bela voda, nedaleč od nekdanje jugoslovansko-italijanske državne meje. Ko bi ta studenec znal govoriti, kaj vse bi nam lahko izpričal. Pred prvo svetovno vojno so se tu ustavljali romarji, ki so se posluževali bližnjice čez gozdove, da so čim prej prišli na Trsat. V večjih skupinah so se že na vse zgodaj zjutraj podajali preko teh gozdov in se po-

Šumijo gozdovi domači

Jože Janež

Velikokrat mislim na vas, pripadnike zelene bratovščine iz mojega rojstnega kraja Babnega polja in sosednjega Prezida. Kdo ve, kolikokrat ste po dolgem in počez že prekrizali obširne in prostrane snežniške gozdove, uživali lepote nepokvarjene narave in prirejali pogone na divjad, ki je v teh gozdovih ne manjka. Tudi mene vroče hrepenenje in silno domotožje nekajkrat na leto privede v predragi kraj domači in tja v snežniško pogorje. Tudi jaz sem ga v svojih mladih letih premerih nič kolikokrat. Radostni in boleči spomini me vežejo na tiste velike gozdne površine, kjer je jelen doma in srna ter druga divjad in kjer v zimskem času tulijo volkovi. Vem, da mnogokrat posedite tam na jasi pri

Županovem lazu, poldrugo uro hoda od prvega naselja. Kadar sem tam, se mi zazdi, ko da čujem skozi šumenje vitkih smrek otroški jok. Zakaj, boste rekli.

Sledovi preteklosti

V prejšnjem stoletju so tam Italijani žgali oglje. Iz velikih kop se je noč in dan kadilo. Z družinami so prebivali tod. Dne 6. julija 1894 se je oglarski družini Tereziji in Giovanniju Smaniotu narodila hčerka Emilija in istega leta 8. oktobra zakoncema Margareti in Angelu Smaniotu sinček Evgenio. Kdove če nista Emilija in Evgenio imela sinov, ki so bili vojaki italijanske vojske? Morda so bili celo v sestavu

noči vračali domov. In pripovedovali so pravljice, da so se otrokom ježili lasje. Kaj vsega ti romarji ponoči niso videli. Srečevali so razne prikazni, mrtvaške procesije, slišali fantastične glasove, že pokojni vozniki (furmani) so pokali z biči, z vrha Beriškca so se čuli otožni glasovi, videli so lovca s puško, a brez glave...

Čudovit kraj je gozdna vasica Leskova dolina. Tam je nekoč stal gradič, v katerem je prebival upravitelj snežniške graščine. Okoli gradiča pa so bile hišice – domovanja oskrbnikov, čuvajev in lovcev. Prav blizu Leskove doline je bila v prejšnjem stoletju znamenita obora za jelene, tedaj so rekli zverinjak. Moj rajni oče mi je pravil, kako čudovite so bile te živali, kako krasno rogovje so imele. Leto za letom so semkaj prihajali dunajski gospodje in se kar niso mogli načuditi. A zverinjaku ni bilo usojeno dolgo življenje. Jelenov se je namreč lotila bolezen in poginjali so drug za drugim. Preostale so morali izpustiti.

Tonetova medveda

Podlipčev Tone (Anton Troha), ki je umrl še pred prvo svetovno vojno, je opravljal službo lovskega čuvaja. Nekoč je prišlo povelje z Dunaja od lastnika graščine Snežnik, da je odslej streljanje medvedov prepovedano. Grajskemu upravitelju pa je bilo naročeno, naj takoj sporoči, če se pojavi medved, da bo prišel na lov sam princ in z njim seveda tudi njegovi prijatelji. Podlipčev Tone se je prav takrat odpravil na lov na srnjaka. Šel je proti Leskovi dolini. V puški je imel samo svinčeno zrnje (tedaj je bilo srnjad dovoljeno streljati tudi s šibrami). Da ne bi prepodil srnjaka, si je sezul čevlje ter si jih privezal za pas. Naenkrat je začul pokanje dračja. Tedajci je zapazil medvedko z mladičema, hkrati je tudi zver uzrla njega. Razdalja

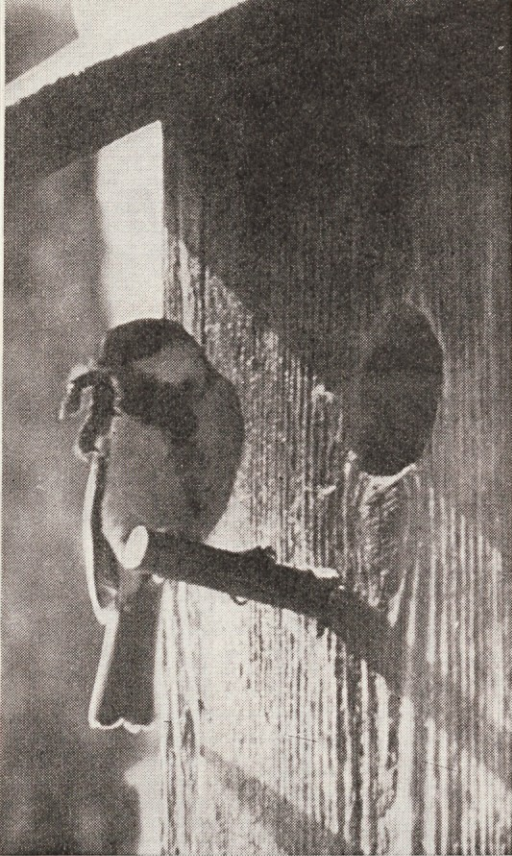
Motiv iz kočevskih gozdov

Foto P. Adamič

med njima je bila tako majhna, da ni bilo misliti na beg. Medvedka se je postavila na zadnji nogi in se rjoveče bližala Tonetu. Lovec je bil v smrtni nevarnosti in čeprav je imel samo drobno zrnje v naboju, je pomeril in sprožil ter zadel medvedko smrtonosno. Sreča, da se je bila medvedka postavila na zadnji nogi in jo je lahko zadel v prsi, kjer je zrnje prebilo tanko kožo. Zver se je zavalila in začela strahotno rjoveti. Bil je pretresljiv pogled, ko sta mladiča stopila k smrtno ranjeni materi. Tone se je bliskovito obrnil in urno odhitel v vas. V vasi je seveda nastala prava

senzacija, zakaj redki so bili primeri, da bi kdo ustrelil medveda. Ko so še isti dan na vozu pripeljali medvedko, je vse vrelo skupaj in vsak je hotel videti Tonetov plen. Nekaj dni po tem dogodku je Tone prejel sporočilo, da se mora zglašiti v graščini Snežnik. Pokoril se je povelju in dobil je ukor, ker je ustrelil medvedko. Čez nekaj mesecev je grajska gospoda priredila lov na medveda. Na čelu lovcev je bil sam lastnik graščine. Upal je, da bo podrl medveda. A glej zlomka, revni kočar Tone je prav taisti dan ponovno ustrelil medveda. Zavisti ni hotelo biti ne konca

Velika sinica – pomočnik pri varstvu gozdov
Foto J. Lavtižar

ne kraja. Spet so ga klicali v graščino in tokrat so mu odvzeli lovsko dovoljenje. Naposled pa se je grofu vendarle posrečilo ustreliti medveda. Ta dogodek so tudi primerno proslavili. Na mestu, kjer je bila mrcina zadeta, so postavili spominek.

Nekega dne v prejšnjem stoletju so grajski lovci uprizorili velik pogon na divjad. Pravijo, da je tedaj pokalo kakor v pravi vojni. Vse, kar je prišlo na strel, je moralo pasti, pa najsi je bila to ptica ali zverjad. Neki dunajski lovec je imel srečo. Podrl je volka in od radosti ni vedel, kaj bi počel. Vpil je na ves glas in klical tovariše, naj gredo pogledat plen. A navdušeni lovec se je prezgodaj veselil. Volk ni bil do kraja zadet, samo potuhnil se je bil. Ko je lovec prispel do njega in ga začel obračati, se je zver bliskovito obrnila in prestrašenemu lovcu zasadila zobe v stegno. Ker so bili drugi lovci v bližini, so seveda volka hitro do kraja pokončali. Ranjenega lovca so za silo obvezali in mu pomagali do voza, da se je nemudoma odpeljal k zdravniku. Ta gospod je gotovo do smrti pomnil, kdaj se je udeležil lova v snežniškem pogorju.

Polharske zgodbe

Neizbrisni spomini me vežejo na poljški lov. S tiho radostjo se spominjam tistih noči, ki sem jih ob ognju sredi temnih gozdov preživel v družbi s starimi očanci. Že v popoldanskih urah smo obesili pasti na drevesa. Med nastavljanjem smo metali po tleh smrekove veje, ki so nam potem služile kot kažipot, da ponoči nismo zgrešili pasti. Plapolajoči ogenj in jesenska noč med babnopoljskimi polharji... Ob takih priložnostih sem z vso pozornostjo prisluhnil številnim zgodbam iz lovskega življenja. Najbolj mi je ostala v spominu tale:

Davno je že tega, odkar sta v gozdni bajtici tam blizu Telebačnika živela dva drvarja in lovca, ki sta bila izredno navezana drug na drugega. Dan za dnem sta drvarila in se bavila z lovom. Bila sta že priletna in za ženske nista marala, zakaj gozdovi domači so jima pomenili vse na svetu. A nekega dne so ljudje opazili, da sta šla naražen. Poslej sta se vse do konca njunih dni sovražila. Kaj ju je le moglo razdružiti? Medved kosmatinec je bil vzrok, da se je končalo njuno prijateljstvo. Kako, zakaj? Po jutranjem dežju se je obetalo vroče popoldne. Ob takih dnevih se gobe kar ponujajo, zato sta jo tistega dne mahnila tja proti Županovemu lazcu. Gobe je tedaj rada kupovala gospoda in šle so dobro v denar. A namesto na gobe sta v neki dolinici trčila na medveda, kot bi pred njima zrasel iz tal. Kaj sedaj? Francetu jo je uspelo popihati. A gorje njegovemu tovarišu Janezu, ki ga je tistega dne trgalo v kolonih. France je bil kmalu v kolibi in si je v duhu predstavljal grozovit prizor, kako kosmatinec mrcvari njegovega prijatelja. Začela se mu je oglašati vest in začel se je sramovati, da je pustil prijatelja v nesreči. No, naposled se je ojunčil, vzel puško in se podal na kraj, kjer sta s prijateljem naletela na ko-

smatinca. Nikdar si ni mislil, v kakšnem položaju bo našel prijatelja! Debelo drevo in ob deblu velik medved na eni in Janez na drugi strani drevesa. Sta morda merila debelino debla? Seveda ne, nikakor ne! Takrat ko je France medvedu urno obrnil hrbet, je bila mrcina Janezu z nekaj skoki za petami in že ga je popadala za zadnjo plat. Tedaj je Janez urno zavil za debelo bukev in začel se je dir okoli debla. Janez se je urno izogibal, medveda pa je v stran zanašalo, ko je lovil Janeza okoli drevesa. Ko je medved uvidel, da tako ne bo prišel Janezu do živenga, se je povzpел na zadnji nogi, s prvima tacama pa je začel grabiti deblo, misleč, da bo zgrabil Janeza. Tedaj pa je Janez izkoristil zadnjo priložnost, da si reši življenje. Zagrabil je medveda za tace in ga krepko držal. Medved je stezal gobec, da bi Janeza ugriznil v roko, a je imel na srečo prekratkega. Začel je vleči tace, hoteč se oprostiti, a se nikakor ni mogel odtrgati, zakaj kremplji so se mu čedalje bolj zajedali v skorjo. Janez pa ga je seveda trdno držal...

»Ustrelil medveda!« je kričal Janez, a France tega ni mogel, ker so se mu tresle roke. Bal se je, da bo zadel prijatelja. Ko je Janez videl, da se France ne more odločiti, mu je rekel, naj on poprime medveda, češ da ga bo on ustrelil. Potem sta z največjo previdnostjo zamenjala vlogi. France je z največjo nestrpnostjo čakal, kdaj bo počil strel in se bo mrcina zvalila na tla. Toda Janez je vzel puško, se malo oddaljil in na kratko dejal: »France, sedaj ga pa še ti toliko časa drži, kot sem ga jaz... Ni ga bilo več nazaj. France pa si je mislil, če sem medvedu že enkrat ubežal, zakaj mu ne bi še drugič. Spustil je medvedovi taci in bliskovito zbežal. Njegov dir pa je bil nepotreben, kajti tudi medved je bežal – v nasprotno smer...

Zvestima tovarišema

Da, veliko zgodb, resničnih in izmišljenih je krožilo med lovci in nelovci. Poleg prijetnih spominov na snežniške gozdove so pa tudi boleči. Večkrat se ustavim ob vznožju Beriškca. Tam še stoji vitka smreka. Tedaj se spominim svojega učitelja Milana. Strasten lovec je bil. Ko mu je umrla žena in ga zapustila samega, je iskal utehe v naravi. Komaj je končal pouk, že smo ga videli s puško na rami in s psoma, ko se je vzpenjal tja proti Telebačniku. Nekega dne pa mu je nekdo oba lovka psa ustrelil. Še dobro pomnim, da bi mož zaradi tega skoraj zblaznel. Pokopal ju je pod tisto smreko pri Beriškcu, na drevo pa je pribil napis. Še danes dobro pomnim, kaj je bilo zapisano:

Lovčeva hči

Tone Svetina – ilustriral Štefan Planinc

XVI.

Lepega jesenskega dne se je po dolgem času bahato pripeljal v Zaslap zakupnik lovišča Goldschmied. S seboj je imel uglednega gosta von Ulbrichta, spremljala pa sta ju Herman in poslovni prijatelj veletrgovec Henner. Voz prtlijaže so pripeljali s seboj; vina in vsega mogočega, kar si je pozeležlo srce bogatih gospodov. Rekli so, da bodo ostali v lovišču več dni. Gostje so sedeli v lovski sobi. Miza je bila bogato obložena. Goldschmied, visok in širokopleč, je vstal, dvignil čašo in nazdravil gostom. Želel jim je dober lov. Goldschmiedu je bilo okoli 50 let. Bil je oholo vzvišen, surovega prodornega pogleda, ki je kazal, da za svoje cilje ne izbira ne poti ne

»Tukaj sta obležala, po zločinski pohlepni roki, moja zvesta lovka tovariša Diva in Lump. Lovita tako zvesto svojemu bogu v večnih loviščih, kakor sta zvesto služila svojemu gospodarju! Tebi, brezsrčnež, pa moje najgloblje zaničevanje! In sram me je, da se ime-nuješ človek.«

Ni več šolnika Milana. Kje ste nekdanji divji lovci, pa zakoniti lovci, drvarji, tesarji, furmani, kje laški oglarji, kje dunajska fevdalna gospoda? In preživeli borci in parti-zanski ranjenci, ki so vam v najtežjih časih naše zgodovine snežniški gozdovi nudili zavetje? Čas naglo mineva. Ni ga moč ustaviti. Ko lahen vetrič boža vrhove dreves, se mi zdi, ko da me prešinja tiha, skrivnostna pesem minulih stoletij. Kaj vsega dobrega in hudega so bili priča ti prečudoviti gozdovi!

sredstev. Vedel pa se je uglajeno. S posebno laskavimi besedami, polnimi hvale in priznanja, je nazdravil von Ulbrichtu, ki je bil nekoliko mlajši kot gostitelj. Veletrgovec, ki je bil z njim, je bil dobrodušen, rdečeličen človek. Čaše so žvenketale in zdravice so se vrstile.

Minka jim je stregla. Gostje so ogledovali dekletke, iz katere sta žarela zdravje in lepota.

Herman je bil posebno dobre volje. Natočil ji je vina in jo silil, naj pije z njim. Zaman se je branila. Družba je postajala vedno glasnejša in pogovor se je s poslovnih stvari zasukal na lov. Goldschmied je s kalnim pogledom in zasmehom v glasu pripovedoval o svojih lovskih podvigih. Z vinom je padla z njega narejena uglajenost, kakor

bi si snel masko. Celo strogi in resni Ulbricht je zbijal šale. Dobro so se poznali, nihče ni ničesar skrivaval, zavedali so se svoje moči.

Goldschmied si je zamislil velik lov. Zato so poklicali Jozljo, da bi napravili načrt. Zmenili so se, da bo pogon v Zelenih rebrih.

Sonce je že davno ugasnilo za gorami, ko je skozi Zaslap s košem na hrbtu primahal Nek. Ob stari hruški se je kakor navadno ustavil.

Na Tackovo lajanje je pritekla na prag Minka, da bi pogledala, kdo je prišel. Ko je opazila Neka, je stopila k njemu.

»Dober večer, Minka!« jo je prijazno pozdravil.

»Pozdravljeni, Nek! Kje pa se držite, da vas nič več ne vidim?«

»Povsod me je dovolj, še tam sem, kjer bi me ne bilo treba.«

»Počakajte malo,« mu je dejala, smuknila v hišo in se takoj vrnila. V roke mu je stisnila zavitek jestvin in steklenico: »Da se boste odžejali!«

»E, ti si dobra dekletka,« se je zahvaljeval Nek, si popravljal kučmo in hvaležno gledal Minko. »Ali še veš, kako si se včasih bala mojega koša? Majhna dekletica si bila in mati te je strašila z menoj, zdaj si pa tako zrasla!«

»Zadrego imamo, Nek, gostje so prišli.«

»Kakšni gostje?« se je hitro pozanimal.

Brž se je pohvalila, kdo vse je v hiši, in mu izblebetala, kje bo pogon.

Na vratih se je pojavila Neža, ki je hčer pogrešila.

»Minka,« je zavreščala, »Minka!«

»No, Nek, pozdravljeni!«

Nek je čutil, da bi ga še nekaj rada vprašala, pa ni mogla. Ko pa je že šel, je še slišal Nežine besede:

»Kaj pa imaš s tem potepuhom?« Le kaj postopa prevejanec okoli naše hiše? Raje srečam črnega mačka kot njega!«

Nek se je maščevalno zahihital:

»Boš že še videla črnega mačka,

Nek ti ga bo pokazal, takega s sedmimi repi!»

V koči je Nek zakuril, pristavil za kavo, sedel k mizi, razgrnil zavitek in vzel iz koša steklenico.

Tedaj so se odprla vrata in v kočo je planil Volkun, kmalu za njim pa je prišel Boštjan.

»To si me prestrašil! Pravkar obirame namesto tebe piščanca in pijem sladko vince. Kakor velegospod!»

»Zakaj namesto mene?» se mu je zasmejal Boštjan.

»Pri Minki vasujem, odkar ti za drugimi lažiš,« se je Nek zvito smejal in Boštjanu brž razložil, kar je videl in slišal. »Vidiš, Boštjan, Nek je kot ustvarjen, da misli in tuhta za vse,« se je skrivnostno namuznil.

»Takšna mi je padla v bukovju v glavo, da je vredna koš kunjih kož.«

»Kakšna takšna?» je vrtal Boštjan in premišljeval, kaj ima dedec spet za bregom.

»Tudi plavalasi lizun je med njimi,« je nadaljeval, da bi ga še bolj podžgal za načrt, ki se mu je porodil.

»Pogon bo v Zelenih rebrih, ne da-leč od tvoje planine. Če si za to, Boštjan, jim bova gamse spodila?«

Naslednji večer sta se kot dve sen-ci utrjala iz gozda in se po lovski stezici vzpela nad pečevje. Globoko je spalo gorovje in mir je kraljeval nad vrhovi. Na jasnem nebu je plaval luna, v globačah pod njima pa so prenočevali gamsi.

»Saj nama bodo oprostili, da jih mečeva iz spanja! Življenje je pa le več kakor ugodje,« je dejal Boštjan in zavalil debelo skalo čez peč, za njim pa Nek še nekaj manjših. Nočno tišino je zmotilo hrumenje skal, ki so se valile pod stene, da se je hreščeče lomilo šibko drevje. Ko je hrumenje utihnilo, sta poslušala, kako beži v kratkih skokih preplašena divjad iz ogroženih krajev. Nek in Boštjan pa sta lezla še naprej po grebenih in valila ka-

menje. Ko je začela noč bledeti, so bile Zelene rebri prazne.

Ko se je Nek zadovoljno zleknil po pogradu, je bil Boštjan že pri svojih ovcah na planini.

Gostje, ki so prespali v lovski koči, so se s soncem odpravili. Z njimi je bila tudi Minka, ki jo je Goldschmied povabil na lov. Iz doline je prišlo še nekaj gonjačev. Vodil jih je dolgonogi Zatiirnek.

Ko so šli na stojišča, so z daljnogledi pregledovali teren. Jozlja je zaskrbelo, ker ni opazil nobenega tropa. Goldschmied ga je strogo pogledal in premeril od nog do glave.

»No, kaj je z gamsi?«

Mož se je izgovarjal, da so najbrž potaknjeni po pečeh; Zatiirnek jih bo že pognal.

Potem so lovci postavili gospode na stojišča. Herman in Minka sta stala na sedlu pod pečmi, kjer so se Zelene rebri stekale k ostenju Odloma. Ko je lovec odšel, je Herman stopil k skali in pogrnil ogrinjalo.

»Sedite, Minka!«

Herman je kmalu pozabil na gamse. Dva večera se je sukal okoli nje, vedno bolj sta si bila domača. Minka ga je nagaljivo pogledovala. Naslonil jo je nase in objel.

»Pusti me, Herman, da se oddahnem!«

Z jutrom je krenil tudi Boštjan. Zaplezal se je v ostenje Odloma in ga prečkal po dobro znanih policah. Pogon ga je zanimal. Od srca rad bi se nasmejal gospodi in gonjačem, ki bodo stikali v praznem.

Nad sedlom je že hotel zaplezati v steno, ko je globoko pod seboj zagledal lovca in dek-le. Zato je splezal v grapo, se pritisnil za skalni rob in opazoval.

»Preklete!«

Spoznal ju je!

Dekle in lovec sta se igrivo borila pod krivenčastim macesnom.

Dekle ga je nekaj časa odrivala, pa se mu spet za hip predala in

ga ljubkovala. Boštjan ju je imel s skale kakor na dlani, le dober streljaj sta bila pod njim. Že je hotel sprožiti debelo skalo, a je ni.

»Čemu se razvnebam!« se je jezil sam nase. »Kaj mi je le še do nje!

Nanjo me veže samo lep spomin in to je vsa pravica, ki jo imam do nje,« si je dopovedoval. Toda kljub temu ga je bolelo. Vse, o čemer je mislil, da je že davno zamrlo, se je povrnilo. Bilo mu je, kakor da se pod njim kristalno gorsko jezero spreminja v dolinsko mlakužo.

»Ne, Minka ni toliko kriva, kriv je gosposki lopov! On je večji zvodnik. Kaj hoče in more dek-le!«

Boštjan je z grozo ugotovil, da sta prišla z Minko na razpotje. V teh bežnih trenutkih se ločujejo njune poti. Med njima se odpira brezno, ki ga ne bo nihče več premostil. Ne on, ne ona! Nevoljen nad samim seboj se je ves zmračil. Tako mu je bilo, ko da je zablodil v viharo, megleno noč, v kateri tuli snežni vihar. Kot ranjen gams se je pognal v gred.

»Proč od tod, samo proč!«

Pozabil je na pogon in gospodo, ki je lovila v prazno, in zaplezal proti previsnemu bolvanu. Če bi plezal s trezno glavo, bi goljufa preizkusil ali pa se ga ognil, sedaj pa se je z vso močjo potegnil kvišku.

Tedaj je zagrmelo. Boštjan je kriknil in z odkrušenim bolvanom, ki ga je omajala zima, strmoglavil.

Toliko mu je še uspelo, da je kamen potisnil od sebe; tako ga je samo oplazil. Samogibno se je kakor maček odbil od prve stene, kamor je priletel, v drugi pa se je skušal ujeti. Toda tudi tu je zdrknil in padel v grapo, kjer je obležal. Globoko pod njim so se s peklenskim truščem razbijale skale. Strahotno je odmevalo v prepadih.

Bobnenje razbijajočih se skal je zmotilo tudi ljubimca pod macesnom. Herman se je preplašeno ozrl, spustil Minko, planil pokonci in zgrabil puško. Tudi Minka je preplašeno gledala v steno.

»Kaj je?« je vprašala.

»Ne vem. Skale so se zrušile. Zde-
lo pa se mi je, da je zavpil tudi
človek.«

Herman in Minka sta preplašeno
zrla v steno, ki pa se je spet tiho in
mirno dvigala nad njima. Potem
sta začula gonjače in dva strela.
Tedaj je izza roba pritekla gamsja
koza z mladičem. Živali sta ju gle-
dali, se obrnili in izginili preko me-
lišča za rob.

Ko je Boštjan skušal vstati, se mu
je pred očmi zameglilo in zavrtelo
so se gore, globina in sonce. V
nogah ga je zbolelo, roka mu ni
služila. Potem si je skušal priklicati
v spomin, kaj se je zgodilo. Da je
padel? Morda pa ga mučijo le tež-
ke, moreče sanje?

»Prekleti Odlom!« je nazadnje za-
mrmral skozi stisnjene zobe.

Petnajst metrov nad njim se je re-
žala rumena lisa; tam so se odlo-
mle skale.

Zaječal je in vzdignil glavo. Vrača-
la se mu je zavest, z njo pa sta
prihajala tudi tesnoba in strah. Za-
skrbelo ga je. Iz teme je zavel hla-
den veter.

»Kako se bom rešil?« je bilo prvo
vprašanje, ki ga je begalo.

Kljub bolečinam se je z največjo
težavo potegnil na rob grape in se
zazrl v globino proti sedlu. Spodaj
sta se lovec in dekle pripravljala
za odhod. Dekle se je venomer
ozirala v steno.

Težko mu je bilo. Izpljunil je kri, ki
se je nabirala v ustih. Bolečina v
roki in nogi se mu je zajedla v telo,
ko da ga hoče raztrgati.

»Ali bi ju poklical? Le tadva bi
lahko pomagala. Ne, ne! Nikdar!
Raje zmrznem v steni,« je stisnil
ustnici.

Trdno se je odločil, da ju ne bo
poklical, čeprav so na steno že le-
gale sence.

S slemena pod njim so prihajali še
komaj zaznavni glasovi.

»Še imaš čas, pokliči, Boštjan!«
Toda Boštjan ni poklical.

Potem se je vse umirilo. Lov se je
verjetno končal.

Boštjan je kriknil... Toliko mu je še uspelo, da je kamen potisnil od sebe...

»Naj drhal odide! Zdržati moram!«
se je oglašala v njem trma.

Sonce, ki je zahajalo, je metalo ši-
roke pramene na gorato pokrajino,
z večernim vetrom pa je pritisnil
hlad. Od nekod se je prikradla mi-
sel: »Boštjan, noč te bo v steni
ugonobila!«

Pod njim je začivkal ptiček, skalni
plezavček. Preletel se je in sedel
nekaj metrov pod Boštjanom na
skalo. S krempljici se je držal na
gladki skali in z dolgim, rahlo
usločnim kljunčkom brskal po po-

čih. Preletaval se je okoli Boštjana,
ko da noče pustiti starega znanca
samega.

Čas je tekel in Boštjan je vedel, da
so lovci že tako daleč, da ga ne
bodo več slišali. Stena je postajala
temačna, sivina se je razpredala
po prepadih.

Tedaj je Boštjan poklical:

»Na-po-moč! Na-po-moč!«

Glasa se je ustrašil, prav nič ni bil
njegov, od gromkih skladov ska-
lovja pa se mu je oglasil le odmev.
Potem je klical vedno pogosteje.

Upal je: »Prišli bodo! Morajo priti! Ni hudič, da ne bi šel kdo po dolini na planino ali se vračal z nje!«

Ko pa se je mrak zgrnil in zabrisal tudi sence v pečeh, je jedek dvom začel razjedati Boštjanovo upanje. Prikradel se je počasi, kot je počasi prihajala noč. Prinesel ga je hlad, ki mu je večal bolečino. Začel se je pripravljati za noč. Z zdravo roko je odstranjeval izpod telesa kamen za kamnom. To ga je ogrelo in mu preganjalo čas.

»Noč bom moral pač prebiti tu!« si je končno dejal. »Tako ali tako! Samo zaspati ne smem! Samo zaspati ne!«

Razmišljal je, kako reven je nenadoma. Spoznal je, da je samo delček življenja v samotnih gorah. Smešne, majhne in nepomembne so se mu zazdele blodnje srca. O čustvih, ki so ga pognala v gred, ni bilo niti sledu, morda je ostalo po njih samo nekaj grenkobe.

Mnoge nedoumljive stvari, o katerih je včasih razmišljal, so postale preproste in razumljive, druge, o katerih je mislil, da jih razume, so se mu zapletale. Boštjan je dojemal življenje preprosto, tako kot ga je videl v naravi. Kar koli se je zgodilo, se mu je zdelo umevno tako kot gore, nevihte in vihariki. Vedel je, da se mora vse, kar hoče obstati, boriti. Smrti se ni bal. Užival je, ko je tvegati. Vsaka nevarnost, ki ga je spomnila smrti, mu je še močnejše oživila željo po življenju. Zato je bil prepričan, da bo vzdržal. Kdor obupa, je premagan že pred bojem.

Kako čudno je življenje, čeprav je preprosto. Svojo pot gre mimo Gabrov, Boštjanov in Mink. Vsakdo si utira svojo pot, ta lepšo in zložnejšo, drugi težjo. Toda nihče ne ve, kdaj in kako se bo iztekla. Misli so ga utrujale in začel ga je mučiti spanec. Veke so bile vedno težje. V podzavesti so vstajale blazne podobe. Okoli njega so v vedno manjših krogih krožili krokarji. Drevenel je od groze. Še

otrok je bil, ko so mu pravili, da krokar najprej izključe oči. In sedaj se je velik, črn krokar spustil k njemu. Vanj upira srepe črne oči. Tedaj je Boštjana predramil boleč udarec. Glava mu je omahnila na skalo in spet se je osvestil. Mraz ga je tresel, telo je bilo vedno bolj

trdo, v nogah in rokah so ga popadali krči.

V steno je legla temačna sivina, tudi mesec se je izgubil za gorami, le zvezde so utripale. Počasi je minovala brezkončna noč.

(Se nadaljuje)

Po lovskem svetu

Rakun

Ker je možno, da se rakun nekoč pojavi tudi pri nas, naše lovce z njim na kratko seznanjamo. — Ur.

Je iz vrste malih medvedov Severne Amerike. Zamenjati ga ne smemo z enokom ali (ra)kunjim psom, ki se tudi pojavlja v Evropi in smo ga v našem glasilu že predstavili (Lovec, št. 9 – 1971). Po postavi je krepkega mišičastega telesa, na videz pa okoren, grbast in zavaljen. Zobovje je podobno jabečjemu, z močnimi trgači in širokimi meljaki za mletje rastlin. Kot podplatar stopa na celo stopalo. Zadnji stopali sta okoli 10 cm dolgi in dvojne dolžine od sprednjih. Podplati so goli, šape z dolgimi, nekoliko ukrivljenimi kremplji, uhlji pokončni, rep valjast. Doživi 10 do 15 let in je do 10 kg težak, navadno med 3,5 in 9 kg, kakor približno naša lisica.

Barva gostega, precej dolgodlakega kožuha je od rumenkasto sivo rjave do srebrno sive in črno rjave. Pod dolgo reso ima gosto podlanko. Rumeno sivi rep ima 6 črnih kolobarjev in črno konico. Čez oči ima črn pas in v zgornji ustnici mu srše dolge tipalne dlake. Barva kožuha je pokrajinsko močno različna, od skoraj belega v Teksasu do polno črnega pri Washingtonu. V hoji, navadno v lahnem drncu,

je kljusač in smešen, ker drži glavo niže kakor zadnji del telesa. V begu je njegov sled zelo podoben zajčjemu.

Konec prvega leta starosti, v januarju, februarju, se pari. Samica povrže 4 do 6 mladičev, ki ostanejo poltretji teden slepi, po kakih osmih tednih pa zapuste kotišče ter jih do jeseni vodi mati. S 14 tedni je tudi zobovje razvito. Samec se za skot ne briga. Pred zimo se mladi osamosvoje.

Hrana teh medvedkov je na pol živalskega na pol rastlinskega izvora (žuželke, črvi, močeradi, žabe, kače, ribe, raki, školjke, ptičja ajca, divje sadje, jagode). V Evropi – v Nemčiji – nima prida te hrane, pa se je preusmeril na vrtno sadje, sadje, zlasti češnje in slive, na postrvi, kurjad in na jajca vseh talnih in drevesnih gneznilcev. V Nemčiji so ga obdolžili, da zaradi njega zginja gozdna in poljska kurjad ter račja legla. Celo srnji mladiči in mladi zajci da so njegov plen. Rakun namreč ni zalezovalec pač pa iskalec, ki načrtno pretakne vse goščave. Njegova navada, da hrano pred užitjem ne glede, če je čista ali umazana, »opere«, mu je dala nemško ime »Waschbär«, zavoljo njegovega stalnega otipavanja tal pa indijansko »arakun«, kar pomeni praskajočo šapico.

Najskrbneje opere žabo, najbrž zato, da odstrani strupeni izcedek kožnih žlez.

Rakun je izrazito nočna žival, ki zapusti svoje skrivališče šele v gostem mraku in se vrne pred svitom v votlo deblo, skalno poč, zapuščeno lisičino, jazbino ipd. Mrzle zimske čase prespi, v odjugi pa pride na plan. Ker si ne dela zimskih zalog, si pred zimo nabere toľšče do tretjine svoje teže.

V gozdovih Združenih držav Amerike so rakuna ob prelomu stoletja zaradi kožuhovine in mesa skoraj iztrebili.

Okoli leta 1920 je rakunji kožuh postal moderen tudi v Evropi, kjer so nastale rakunje farme. Leta 1929/30 je v pokrajini Eiffel iz farme ušlo 5 rakunov, ki so se do leta 1934 razmnožili na kakih 40 živali. To leto so z dovoljenjem takratnega pruskega deželnega lovskega urada tudi v bližini jezera Edersee izpustili dva para rakunov. Za njima se je zgubila vsaka sled, tako da so med vojno nanje docela pozabili. Tembolj so bili presenečeni, ko so se po vojni v nekaterih vaseh pojavile pritožbe o škodi po rakunih v kokošnjakih in sadovnjakih.

Da bi odvrnili še večjo škodo, so leta 1954 – pred 20 leti pod zaščito postavljenega rakuna na Hessen-skem – proglasili za divjad brez varstvenega časa. Toda zaradi njegovega nočnega življenja niso mogli zaustaviti razmnoževanja in leta 1958 so cenili, da je bilo na ca. 300 000 ha že 500 do 1000 rakunov. Potrdila se je ob izpustitvi izrečena bojazen, da bo ogrožena gojitev divje perjadi in kuncev.

Obsežne raziskave leta 1970 so ugotovile, da se je ta žival v Nemčiji razširila že na kakih 35 000 km² s 25 000 do 28 000 živalmi, leta 1972 pa naj bi jih bilo že 40 000. Proti koncu vojne so tudi v bližini Berlina iz neke farme izpustili 25 rakunov, kar so tedaj zamoľčali. Spočetka neopazni so po letu 1960

Rakun gre na nočni pohod

delali že občutno škodo po kokošnjakih in sadovnjakih ter na poljski perjadi. Navzlic ostremu lovu nanje se neprestano množe in širijo. Mimo tega so ujete mlade rakune udomačevali in jih potem prodajali kot burkaste domače živali, ki so jih nekateri tudi izpuščali v prostost, kolikor si s svojimi spretnimi »prsti« sami niso odprli kletk. Lov nanje spričo njihovega nočnega življenja in zimskega mirovanja ni lahek. Lovijo jih npr. ponoči s psi. Razen tega jih v Nemčiji love v lovilne zaboje ali železje, kar je precej enostavno, saj gre rakun – v nasprotju z lisico ali kuno – že prvo noč v past zavoljo svoje radovednosti in zaupljivosti. V Ameriki stavlajo za vabo v skopce kar kovinske gumbе, ki se v mesečini svetijo. Rakunu nastaviyo skopec bolj trdo, tako da s šapami vabe ne more potegniti k sebi, zato jo povleče z zobmi. Tedaj ga čeljusti zgrabijo za vrat in takoj usmrte. Sicer bi se ujel le za šapo – zaradi njegove navade – kar pa je mučene živali.

V Ameriki uplenijo na leto poprečno 1,3 milij. rakunov in kožuhe zaradi močno različnih obarvanosti ustrezno izenačijo. V Nemčiji jih s prebarvanjem narede za »lisičje kožuhe«, ki so zopet v modi. Po dosedanjih izkušnjah je treba

rakuna kot velikega škodljivca male divjadi z vsemi dovoljenimi sredstvi držati na kratko.

Po dr. H. Kampmannu iz W. u H. 21–73 priredil M. Š.

Poučna kazen za mladega lovca

Sedemnajstletni Richard Jacques iz mesta Mount Clemens v ameriški zvezni državi Michigan se je odpravil na lov na divje race, ustrelil pa je laboda, ki spada med zaščitene živali, kajti takih je na vsem ozemlju ZDA le še okoli 50. Prišel je pred sodišče in dobil **pol leta zapora in 500 dolarjev denarne kazni**. Okrožni sodnik John Riskopp pa je kazen spremenil v dva tedna dela v nacionalnem parku, branje knjige »Race, gosi in labodi ZDA«, plačati pa je moral 100 dolarjev kazni, 75 dolarjev za sodnijske stroške in 10 dolarjev kot prispevek v sklad za varstvo narave. »Fant spada med tiste ljudi, ki se odpravljajo na lov, pa niti ne ločijo živali, kajti sicer ne bi mogel zamenjati laboda za raco«, je dejal sodnik, »ko pa se ti dve živali razlikujeta skoraj tako kot pes in slon!«

Lovski oprtnik

Navodila za izpuščanje fazančkov v lovišče

V fazanerijah nabavljamo 8–10 tednov stare fazančke. Da so toliko stari, jih poznamo po tem, ker se petelinčki že barvajo.

Ker se fazančki iz voljerske zreje ne boje ljudi, roparic in niso vajeni iskati hrano in vodo, je potrebno, da jih predhodno privadimo na življenje v naravi. V ta namen zgradimo v lovišču letni izpust ali letno voljere, ki naj obsega $\frac{2}{3}$ grmovja ali nizkih iglavcev, $\frac{1}{3}$ pa travnika, njive ali gozdne jase. Velikost izpusta se ravna po številu fazančkov. Na enega

računamo 3–5 m². Izpust je ograjen in nadkrit ali samo ograjen. Kolikor je izpust samo ograjen, ga moramo postaviti v najboljši predel lovišča. Nadkritega pa lahko kjerkoli, le da teren ustreza osnovnim zahtevam.

Nadkrit izpust uredimo tako, da so obodne stene ca. 1 m visoka ograja iz žičnega pletiva, velikost okenc 2×2 do 3×3 cm. Za strop pa uporabimo mrežo (ribiško, najlon ali drobno žičnato), ki jo napnemo preko grmovja.

Nenadkrit izpust je ograjen s ca. 2–3 m visoko ograjo.

V izpustu uredimo 2–3 krmišča pod nastrešji, velikosti 2×3 do 3×4 m. Nastrešje služi fazančkom za zavetje pred nalivi in za krmljenje v prvih dneh. Pod nastrešje nasujemo droben pesek in mivko. Poskrbimo tudi, da imajo fazančki vedno na voljo svežo vodo. Dodajamo mlado travo ali deteljo, če je ni v izpustu. Dokler imamo

fazančke v tem prostoru, mora biti tudi poskrbljeno za čuvajsko službo, tudi ponoči.

Izpuščanje fazančkov brez letnih voljer

V večini primerov se neposredno izpuščanje ni obneslo in je bilo tudi do 100 % izgub. Vendar pa je tudi takšno izpuščanje uspešno, če izberemo pravo mesto in izpuščene fazančke stalno nadzorujemo. V takem primeru izberemo kak manjši gozdič z bujno podrastjo mladih iglavcev. Tja postavimo eno ali dve krmišči in poskrbimo tudi za vodo in pesek. Najmanj za en mesec pa moramo pri fazančkih organizirati stalno čuvajsko službo, tudi ponoči. Zelo dobro se obnese, da postavimo v gozdič manjšo voljere, obsegajočo nekaj m², ki služi samo za to, da se fazani držijo okrog nje.

Izpustitev v lovišče

Ko so fazančki približno en mesec v izpustu, spodvijemo mrežo, da se razširijo po lovišču. Fazančki se še nekaj dni vračajo na krmišče v izpustu. Ko se povsem osamosvojijo, izpust lahko odpremo.

Če pa fazane nameravamo razširiti tudi v oddaljene predele lovišča, jih v zgodnjih jutranjih urah v izpustu polovimo in prenesemo tja k založenim krmiščem, v skupinah po 20–30. Krmišča nato delno zalagamo vse do lova. Na ta način preprečimo, da se fazančki ne odselijo iz lovišča.

Strokovni sekretariat LZS

Fazančki v izpustu

Foto A. Harapin

Krmljenje fazančkov

Prvi dni jih krmimo s tovarniško briketno hrano za fazanje kebčke. Takoj pa dodajamo zrnato mešanico, polovico pšenice in polovico koruze. Po enem tednu krmimo fazančke le še z zrnato mešanico. Prve dni pokladamo hrano v koritca pod nastrešje, nato pa del zrnate hrane trosimo kar po izpustu, da se jo fazani vadijo samostojno iskati. Na enega fazana računamo 6 dkg hrane na dan, za ves čas bivanja v izpustu (1 mesec) ca. 30 dkg briketne hrane in ca. 1,5 kg zrnate mešanice (na enega fazančka).

Če se med fazančki v izpustu pojavi bolezen, je treba takoj obvestiti veterinarja oziroma strokovni sekretariat LZS, ki bo poskrbel za veterinarski pregled. Najbolj pogosti pogini so zaradi prehlada ob nenadnih nalivih in ko se fazančki od strahu (zaradi roparic ali neurja) nagnetejo na kupe v kotih voljere. Da to preprečimo, namečemo v kote voljere kupe dračja. Od bolezni je najbolj pogostna singamoza. Spoznamo jo po tem, da fazančki odpirajo

Mar takšni sklepi prispevajo k boljši gojitvi srnjadi?

Lani mi je kot članu LD Lukovica žreb naklonil odstrel srnjaka lb v delu lovišča Praproče. Hodil sem na lov, vendar sem tod videval samo kapitalnega srnjaka, ki sem ga kot razmeroma izkušen lovec ocenil za la. Poleg srn in mladičev sem v tem delu lovišča videl še nekaj srnjakov lla. Zato seveda vse leto nisem ukrivil prsta. Toda ker nisem ustrelil srnjaka, sem moral plačati v družinsko blagajno sankcijo 50 din. Če bi podrl srnjaka la, bi me doletela manjša kazen: trofeja bi dobila rdečo piko, jaz kot uplenitelj pa denarne sankcije ne bi plačal.

Po našem družinskem poslovniku je vsak, ki upleni srnjaka, dolžan upleniti v istem lovskem letu še srno. Kdor je ne upleni, plača sankcijo 50 din. Z ozirom na tak sklep se dogaja, da padajo kapitalne srne, tudi vodeče.

Vsekakor je takšno izvajanje lova eden izmed vzrokov, da je število srnjadi v našem lovišču zadnja leta močno upadlo. Menim, da bi bilo nujno treba poslovniki in

sploh sklepe naše LD tako spremeniti, da na račun denarnih sankcij ne bi bila prizadeta divjad.

Mirko Kotnik

Čas je tu...

To je čas, ko naši delovni ljudje v večji meri obiskujejo planine, planinske in lovske koče in sploh letoviške kraje. Človek si v modernem času vedno bolj želi v naravo, ko ga preganja mestni vrvež, promet in sploh nagel tempo življenja. Vsak želi preživeti kak dan v miru ob morju ali v naših lepih planinah. Sedaj, ko so sobote proste, je seveda večja možnost, da se odpravi kar vsa družina na izlet za daljši čas. Naredi si kamp, v hribih pa se posluži lovske ali planinske koče.

Kakor je čas moderen, tako naj bi bil v pravem pomenu besede tudi izletnik! Modernen mislim toliko, da pazi na red in čistočo tudi v naravi. Da ostane okolje lepo, je namreč predvsem odvisno od človeka. Žalostno je gledati za turisti, ki puščajo po naših gozdovih, gorah in poljih polvinilaste vrečke, konzervne škatle, steklenice itd.

Razen tega pa je tudi veliko takšnih, ki »se pasejo« po naših planinah in uničujejo zaščiteno planinsko cvetje. Nekateri pa se izživljajo po naših loviščih z zračnimi puškami in skrunijo naravo s pokončevanjem drobnih ptic pevk. Ni jim jih žal, čeprav so poseben okras narave, ampak brezsrčno mlati po njih celo v času, ko imajo mladiče. Skrajni čas je, da se z zakonom omeji uporaba zračnih pušk, ki so veliko zlo v naših loviščih.

Kdaj bodo naši ljudje toliko vzgojeni, da bodo šli v gozd,

na polje, v gore res s spoštovanjem do narave, da bodo znali spoznavati, uživati in ceniti njeno nenadomestljivo vrednost?

Večkrat je bilo že poudarjeno v Lovcu in Planinskem vestniku, kako naj se obnašata v naravi lovec in planinec. Naloga vsakega pravega ljubitelja narave je, da nevzgojene in nedisciplinirane ljudi z besedo in zgledom uči in vzgaja, a če ne gre drugače, tudi prijavi na pristojno mesto.

Zavod za spomeniško varstvo SRS je razposlal lovskim družinam obrazec, ki so ga izpolnile. V njem zahteva podatke o živalih – sesalcih in pticah – ki so v njihovem lovišču stalne in množične, ki so stalne in maloštevilne, ki tam gnezdijo, ki so občasne, ki so živele tam pred petimi ali več leti itd.

Tako daleč smo, da bomo morebiti kmalu nekatere naše divje živali poznali samo še po sliki. Zato je skrajni čas, da podvzamemo vse, kar je v naših močeh in ohranimo tisto, kar danes še imamo in čemur mogoče že preti propad. To je naloga nas vseh, od cicibanov, pionirjev, mladincev do najstarejših občanov. Tudi vzgoja v raznih društvih in šolah naj bo v tej smeri, da bi bili ljudje vseh starosti in poklicev vzgojeni v pravilnem odnosu do narave.

Planinsko cvetje je v glavnem po zakonu zaščiteno. Pa vendar tako pogosto srečamo izletnika-turista z velikim šopom zaščitene cvetja. Nekaj časa ga nosi, drži v rokah, čez čas pa ga začne odmetavati, da ga lahko sledimo do njegovega doma v dolini. Zakaj ne bi pustil rasti prelepo cvetico, da bi se tudi oko sočloveka oplajalo ob njeni lepoti.

Poglavje zase je nemir v naravi, v loviščih. Zberejo se namreč skupine, ki s svojimi divjaškimi glasovi opozarjajo nase in se z razgrajanjem postavljajo. S tem motijo harmonijo v naravi, plašijo in preganjajo divjad. Dostojen pogovor in smeh na poti, stezi ne moti okolja, pač pa kričanje in hrup. Ali ni užitek, če se skupina mirno pomika po poti in stezah ter opazuje. Koliko zanimivega lahko vidi pravi

Fazanka vali

Foto J. Jurca

ljubitelj narave! Tam prečka pot lisica ali srnjad, više v gorah se pa po meliščih pasejo gamsi. Kako lepi so takšni nepričakovani prizori! V naravo hodi z odprtimi očmi in ušesi, spoštuje jo in varuje!

Franc Golavšek,
Vransko

Lovci čistijo gozdove

Pripomba: Ponatisnili smo sestavek, ki je bil že objavljen v Glasu, glasilu SZDL za Gorenjsko, z željo, da bi bila akcija LD Šenčur vzor tudi drugim lovskim družinam. – Ur.

Akcijam, ki se v zadnjem času vrstijo pri nas v Sloveniji oziroma po Jugoslaviji, se je 20. maja 1973 pridružila tudi akcija Lovske družine Šenčur. Že dolgo časa so člani družine negodovali zaradi obupnega stanja, ki je vladalo v tamkajšnjih gozdovih. Odločili so se, da bodo sami prečesali del svojega lovišča in ga očistili sramotnih odpadkov nekulturnih izletnikov in lažnih ljubiteljev narave. Pri akciji je sodelovalo 32 članov LD, ki so tudi sami organizirali odvoz smeti z dvema tovornjakoma in dvema prikolicama. Na mesto za odlaganje odpadkov so pripeljali ogromne količine vsakovrstnega odpadnega materiala. V nedeljski akciji so očistili prek 600 ha

zemljišča. Kljub temu, da jim je bilo poznano porazno stanje v naših gozdovih, se niso mogli načuditi nekulturi gotovih ljudi, ki zamenjujejo smetišča z biserom naše narave, z gozdovi.

Člani LD Šenčur upajo in pričakujejo, da bodo njihovem zgledu sledile tudi druge podobne organizacije in pa višji razredi osnovnih šol. Člani LD Šenčur predlagajo odbornikom skupščine občine Kranj, naj sprejmejo sklep o povišanju kazni za onesnaževanje okolja od 50 na 500 N din.

Lado Pečenko

Sedmo poročilo o krogli ABC

Tudi v lovskem letu 1972/73 sem ves svoj gojitveni odstrel v revirju Šahen, gojitveno lovišče Rog-Kočevje, izvršil s kroglo ABC – Avčin 7 × 64. K prvemu poročilu (glej Lovca 1972/73, stran 20) dodajam dokončno še naslednje:

1. Po strelu več ne snajim cevi že vso sezono, ker je narahlo prevlečena s tombakom. Cev ne rjavi več in je še bolj gladka.

2. Kljub temu, da sem do slej izstrelil iz svoje mavzerice več ko 200 krogel ABC, ni nikakega upadanja natančnosti pri zadevanju, ne z ABC in ne z drugačnimi krogli. Slika razstrosa je slejkoprej odlična, okrog 3 cm premera na 100 m. O eroziji

cevi in puščanju ostankov krogle v cevi ni govora.

3. Ustrelil sem 34 divjadi od tega 8 srnjadi. Nobena ni bila razbita.

4. Često sem streljal tudi na velike razdalje, okrog 300 m, nekajkrat na okrog 400 m, enkrat celo blizu 500 m, vse seveda le za poskus. Pri tem sem ugotovil, da ima krogla nenavadno majhen padec. Tako sem na 500 m pomeril le 15 cm nad hrbtenico in zadel tik nad srce. Padec je bil torej le kakih 40 cm. (Puška je nastreljena na 150 m v piko.) Do 300 m je popravek na višino torej komajda potreben.

5. Vsaka divjad je hitro padla, pretežno v ognju. Najdlje – 70 m – sem šel za nekim jelenom. Drugi jelen je dobil kroglo skozi stegno, drobovino in še skozi sprednjo nogo pod kolenom. Tretji jelen na ca. 200 m skozi lakotnico in skozi sprednjo ramo ven. Tudi medvedka, 124 kg, je padla v ognju, z izstrelno rano.

6. Vselej je bil dober krvni sled, a pes ni bil nikdar potreben.

7. Z ABC lahko streljaš skozi goščo, grmovje ipd., ki kroglo komaj kaj odkloni.

8. Z ozirom na vse dosedanje izkušnje lahko mirno trdim, da krogla ABC deluje neprimerno bolje kakor druge, ki vse v svoji dolgoletni zeleni praksi dobro poznam.

Ivan Grajš, nadlovce,
Dolga vas pri Kočevju

vec in preparator Franček Marič iz Gradišča pripoveduje: »Kukavica je zelo koristna žival in je lov nanjo prepovedan, vendar pa mi je manjkala v zbirki...« Dalje je napisano, da mu je kukavica povzročila največ preglavic, predno jo je ujel. Toda, ali je Franček Marič imel za odstrel kukavice dovoljenje? Skoraj gotovo ne. Skladno s 4. členom republiškega zakona o lovstvu pa bi ga moral imeti. Tako dovoljenje izda lahko samo republiški sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo (prej za gospodarstvo).

Odredba o varstvu koristnih ptic in sesalcev (Ur. list SRS, št. 22/1966 ali LOVEC, št. 8/1966) prepoveduje loviti ter uničevati koristne ptice in sesalce. Tako so pri nas do nadaljnjega zaščitene vse ptice, ki jih zakon ne šteje za divjad, razen: domačega vrabca, poljskega vrabca, velikega srakoperja, šoje, srake, sive in poljske vrane ter krekovta ali lešnikarja.

Kršilci te odredbe se kaznujejo po 17. čl. zakona o prekrških zoper javni red in mir – do 100 din ali z zaporom do 15 dni oziroma po 28. čl. republiškega zakona o lovstvu z denarno kaznijo od 50 do 1000 din.

Lovce da lahko torej nagačit brez posebnega odstrelnega dovoljenja le tisto zaščiteno ptico, katero slučajno najde poginulo in lahko dokaže, da je ni ustrelil.

-elf-

O zaščiti divjih prašičev in še kaj

Ta moj zapis je dejansko nadaljevanje že objavljenega mojega prispevka v našem glasilu št. 10/72, stran 309, z naslovom »Za zaščito divjih prašičev v Brkinih«. Kaj so na članek ukrenili lovci LZ Koper? Ničesar! Kar je bilo storjenega za zaščito divjega prašiča, je sklep občnega zbora Lovske zveze Slovenije, sprejet 20. 1. 1973, s katerim se skrajša lovna doba na divje prašiče v vseh loviščih Slovenije na čas od 15. julija do 31. januarja, odstrel vodečih svinj je pa vse leto prepovedan. To je za vse slovenske lovce veljavni ukrep. Osebo pa menim, da je s tem sklepom određena lovna doba še vedno predolga.

Menim, da bi bili potrebni ostrejši ukrepi vsaj za določen čas. Sklep LZS je že na mestu za tiste lovske družine, ki jim je stalež divjega prašiča pričel kakorkoli upadati, ni pa ustrezen za lovišča naših družin, kjer je divji prašič skoraj iztrebljen. Ali ni prepozno modrovanje naših lovcev, češ toliko smo imeli te divjadi, pa smo skoraj vso postrelili, kakšno škodo smo si napravili!

Tu se predvsem vprašam, če je taka samokritika odkritosrčna. Dejstvo je, če pride ščetinar lovcu pred cev, tedaj udri po siromaku, četudi je vodeča svinja in to najraje s šibrami, ker je tak strel

»najbolj siguren« in zadetek najlažji. Med našimi lovci ni izjeme. Takšni so tudi tisti, ki se hvalisajo z daljšim lovskim stažem in nosijo za klobukom* znak za lovske zasluge! Edini zagovor je: »Uple-njeni prašiči niso naši, ampak iz sosednjega lovišča. Če ga ne bi jaz, bi ga oni...« Ali ni to poštenega lovca nevreden zagovor in hkrati nizkotno, nečastno mrharjenje? Zato odločno: Čim prej ustrezni dogovori med lovskimi družinami, da ne bo prepozno!

Pri lovskem gospodarjenju bi morali tudi pomisliti, da nam nove ograjene sodobne ceste ustvarjajo umetne rezervate. Avto cesta Vrhnika–Postojna s svojima bodočima odcepoma v smeri Sežane in Nove Gorice ter avto cesta Reka–Trst so stvar bližnje bodočnosti. Tako bomo kmalu imeli vso divjad zaprto v »oborah« in če že sedaj »čistimo«, nastane vprašanje, od kod bo potem prihajala druga divjad. Torej so nujni dalekosežni lovskogospodarski ukrepi!

Pod besedami v naslovu »in še kaj« sem mislil na jelenjad. To veliko divjad imamo pri nas v Brkinih že nad 25 let, toda še danes kot izobčenca. Bonitiranje jelenjadi ne upošteva, odstrelni plani pa določajo, koliko je smemo odstreliti. Z drugimi besedami: iztrebiti jelenjad

* Po pravilniku o lovskih odlikovanjih (Lovec, št. 2/70, stran 58) se znak za lovske zasluge nosi na levem zavihku lovskega kroja oz. obleke. – Ur.

Slab zgled

Pred nedavnim mi je lovec Z. M. pripovedoval, da je s flobertom ustrelil enega izmed najlepših ptičev, lepo pisanega detla in ga dal nagačit.

Vprašal sem ga, kdo mu je to dovolil.

Odvnil mi je: »Za nagačit ga je dovoljeno ustreliti. Saj sem v Nedeljskem dnevniku bral, kako je neki lovec in preparator iz Pomurja ustrelil kukavico za svojo zbirko...«

Da, res.

V omenjenem časopisu, od 13. 5. 1973, v zaglavju »Pri-gode zelene bratovščine« lo-

iz naših gozdov! Enaka usoda kakor divjega prašiča tako dohaja še jelena. Redko ga še vidimo v loviščih. Žalostno je, da smo takšni lovci in da ne moremo ohraniti tega, kar nam narava sama nudi. Vsiljuje se mi tudi misel, da bo pravkar naseljena damjeka doletela enaka usoda.

Menim, da bi morala bazenska vodstva ali LZ Koper in LZ Postojna skupno s komisijami za lovstvo pri občinskih skupščinah postaviti lovsko gospodarstvo na trdnjše temelje, vsaj za brkinsko območje, kjer kmetijsko gospodarstvo še vedno rapidno upada. Zato v marsičem soglašam s člankom Alojza Zege v Lovcu, št. 1/72. Brkinska lovišča so hribovita, spadajo pa k LZ Koper, kjer prevladujejo nižinska lovišča.

Mislím, da je to zgrešeno. Ni razlika samo v nadmorski višini in konfiguraciji terena, tudi divjad je različna. Naša lovišča premorejo divjega prašiča, jelena, damjeka, občasno medveda (uplenjeni so bili že trije), gozdnega jezeba, skalnega goloba; da ne govorimo o srnjadi in o drugih vrstah.

Nižinska pa imajo nekaj srnjadi, zajce in perjad. Kako je mogoče torej v lovski zvezi s tako različno divjadjo umno gospodariti? Svojega mišljenja ne vsiljujem nikomur, vendar sem prepričan, da bi morale biti lovske družine s hribovskimi lovišči včlanjene v lovski zvezi, ki bi zajemala samo takšna lovišča. Menim, da bi morale pristojne komisije pri LZ, lovskih družinah in komisije za lovstvo pri občinskih skupščinah o tem razpravljati in zavzeti smotrnejšo kategorizacijo in razporeditev lovišč.

Slavko Zupančič,
LD Slavník

Foto-kino klub Diana

Fotografiranje divjadi

Tisti, ki pogosto hodijo v naravo, doživijo večkrat nepozabne trenutke: sončni vzhod in zahod, mavrico po dežju in srečanja s prebivalci gozdov, planin, skratka z živalskim svetom. Vedno več je ljubiteljev prirode, ki nepozabne trenutke posnamejo s fotoaparatom ali filmsko kamero.

Med temi, posebno pa med lovci, jih je vedno več, ki se ukvarjajo s fotografiranjem divjadi. Kako težko je dobiti tak posnetek, ve samo tisti, ki se s tem ukvarja. Koliko truda, potrpljenja in časa pa tudi sreče je treba, da lahko ujamemo na film na primer lisico, zajca, siničko, da ne govorim o medvedu, kuni, vidri in drugi divjadi, ki jo je redko videti, kaj šele fotografirati. Vendar vse zapreke lahko krona dober posnetek, saj mora npr. tudi planinec premagati mnoge težave, da potem uživa na vrhu gore.

Lahko je slikati manekena, ki se ravna po navodilih fotografa. Priti divjadi na primer no razdaljo in jo potem še uspešno fotografirati pa je povsem nekaj drugega. Tu igra veliko vlogo, poleg vseh že naštetih težav, teleobjektiv, to je fotografski objektiv za fotografiranje na daljavo. Teleobjektivi so od 75 preko 135, 200, 300, 400 do 500 in več mm. Čim večja je številka, bolj je lahko oddaljen predmet, ki ga želimo slikati, a zorni kot, se pravi izsek, ki ga bomo ujeli na sliko, bo vedno manjši, čim večja bo številka teleobjektiva. Navadno raste s številko tudi cena teleobjektiva, ki se giblje od 600 do 6000 din; so pa seveda teleobjektivi, ki dosegajo ceno fička.

Za manj zahtevnega fotoamaterja bo dovolj že 135 mm teleobjektiv, ki ga ima ruski fotoaparat Zorki 4. Ta aparat ima vgrajen tudi daljinomer, ki se uspešno uporablja pri fotografiranju divjadi brez tako imenovane-

Foto ing. T. Kočar

Obe fotografiji sta posneta z aparatom Zorki 4 – optika 2,0,

teleobjektiv 135 mm.

Srna na paši: 1/60, 5,6/8, 15 m (dejanska razdalja je bila 12 m).

Srnica opazuje fotoamaterja: 1/60, 5,6/4, 28 m (dejanska razdalja je bila 22 m).

ga iskalca. Za lovljenje živali v daljinomer pa večkrat ni časa. Pogosto nas namreč žival prej zagleda, kot mi njo. Zato je treba imeti na aparatu pripravljene vsaj približne elemente fotografiranja, se pravi zaslonko, čas in razdaljo. Če npr. žival stoji na prostem soncu, je fotolovcu najlažje. Lahko takoj nastavi čas na 1/125 in zalonko npr. 8, razdaljo pa približno na 20–30 m, če je imel toliko možnosti, da je

prišel do živali na tako razdaljo. Če pa misli oziroma uvidi, da te možnosti ni, je pa treba razdaljo naravnati na neskončno, če metrska skala teleobjektiva ne omogoča več razdalj od 30 m naprej, ampak le neskončno, kakor je to pri 135 mm teleobjektivu aparata Zorki. Močnejši teleobjektivi pa imajo na metrski skali poleg 30 tudi 50 in 100 m.

Aparat mora biti pripravljen, se pravi napet kot lovčeva

puška in ko je pravi čas, ga samo dvignemo k očesu in slikamo. Večkrat pa je tudi pol sekunde preveč in nam žival uide. Fotolovec mora seveda na to računati in naj zaradi pogostih neuspehov ne vrže puške v koruzo, sicer bi bilo več pušk na njivi kot koruznih stebel. Diapozitiv oziroma fotografija divjadi je često več vredna kot trofej na steni. Pa ne samo to. Žival ostane, lahko jo še kdo slika, lahko jo občuduje še mnogo ljudi in nazadnje jo lahko upleni še lovec. V tem je vrednost fotolova. Ljudi je vedno več, prav tako lovcev, narava je od civilizacije vse bolj ogrožena, vse več je cest in poti, nekaterih vrst divjadi pa vedno manj. Zato bi moral puško vse bolj zamenjavati fotoaparati oziroma kinokamera. Naj še omenim, da barvne diapozitive lahko uspešno spremenimo preko barvnega oziroma črno-belega negativa v barvne oziroma črno bele slike. V okrilju Lovske zveze Slovenije je bil ustanovljen Fotokino klub Diana, v katerega se včlanjujejo ljubitelji lovškega fotografiranja.

Ing. Tomaž Kočar

S kakšno opremo na foto lov?

O tem je tekla beseda med lovci, člani novoustanovljenega Foto-kino kluba DIANA, dne 13. 4. 1973 v sejni sobi Lovske zveze Slovenije. Predaval je ing. Oskar Dolenc, predsednik Foto-kino zveze Slovenije. Zbranim lovcem-fotografom je postregel s celo kopico podatkov o različnih fotokamerah in priboru malega in srednjega formata. Svoje predavanje je nazorno ilustriral z najnovejšimi prospekti s Photokine 72. Trgovsko podjetje Kemo-servis-Fotomaterial, Ljubljana, Cankarjeva cesta, pa je prijazno posodilo svoje kamere na ogled udeležencem predavanja, ki so se zbrali v precejšnjem številu. Izbor kamer za foto lov je zelo pester, saj se že v Ljubljani dobi kar precej različnih kamer nemškega, ruskega in japonskega izvora. V debati med in po predavanju se je ugotovilo, da so za lovce-fotografе najbolj pripravne maloslikovne zrcalnorefleksne kamere, predvsem zaradi velikega izbora dodatnih objektivov in dodatne opreme ter tudi zato, ker so cenejše od srednjeformatnih kamer.

Srednjeformatnim kameram pa govori v prid, ker imajo fotografi z njimi večjo možnost prodaje diapozitivov. Tako lovci-fotografi lahko izbirajo foto opremo po namenu svojega udejstvovanja: Kdor namerava snemati za svoj hobi ali sodelovati na razstavah z naravoslovno in lovsko tematiko, bo izbral maloslikovno zrcalnorefleksno kamero.

Kdor pa želi svoje posnetke, predvsem diapozitive, vnovčiti in popularizirati lepoto divjadi v revijah in koledarjih, pa se bo gotovo odločil za kamero srednjega formata. Žal bo moral računati s precej večjo ceno za kamero in za menjalne objekte ter pribor.

Pri nakupu maloslikovne kamere se bomo odločili za eno izmed naslednjih:

PRAKTICA Nova, L, LLC ali Super TL, od 1600 do 3250 din, teleobjektiv 200, 300 ali 400 mm, od 1120 do 3340 din, ZENIT-FOTOSNI-PER 4, 5/300, ruska kamera, z normalnim objektivom 2/58, s štirimi filtri in kovinskim kovčkom, 3300 din.

Na voljo so še druge maloslikovne kamere, ki pa so dražje in pribor ni vedno dosegljiv.

Pri srednjeformatnih kamerah ima največ glasov pri nas PENTACON SIX, ca. 5300 din, vsak objektiv pa velja ca 3400 din.

Navedene kamere so vedno dosegljive pri podjetju Kemo-servis-Fotomaterial, Ljubljana, na Cankarjevi cesti in v Gradišču.

V razpravi je bila tudi izražena želja, da naj bi Fotokino klub DIANA pripravil čimveč strokovnih predavanj za člane Kluba in druge ljubitelje foto lova.

O. D.

Mladi pišejo

Redek dogodek v lovišču

Bilo je konec junija lanskega leta. Z očetom sva se odpravila v Mojsko drago pogledat, kako je s srnjaki. Mojska draga je velika, precej globoka kraška kotanja na severnem robu Trnovskega gozda, ki se s svojimi Golci, strmimi in prepadnimi stenami, spušča v dolino Tribušice. Tod so doma gamsi, večkrat pa v stenah nekje pod Zelenim robom gnezdi ta planinska orla.

V Mojsko drago se najlaže pride po dobri gozdni cesti, ki obkroža drago kot zanka. Tudi midva sva ta dan izbrala to pot in se napotila proti Glažuti. Tu so v prejšnjem stoletju izdelovali steklenice in se še danes najdejo brezoblični kosi zdrobljenega stekla. Toda na poti, malo pred mestom, kjer se odcepi od ceste steza za Tribušo, naju je čakalo presenečenje. Že od daleč zagledava, da na cesti nekaj leži. Ko radovedno pristopiva, ugotoviva, da je raztrgan divji maček. Bil je načet na mehkem delu, prsih in zadnji nogi. Najprej sva mislila, da je mačka uničila lisica, toda okrog raztreseno perje nama je dalo misliti. Na gobčku in krempeljih sprednjih mačkovih šap se je držalo puhasto sivo

Tako sem si predstavljal boj med orlom in divjo mačko

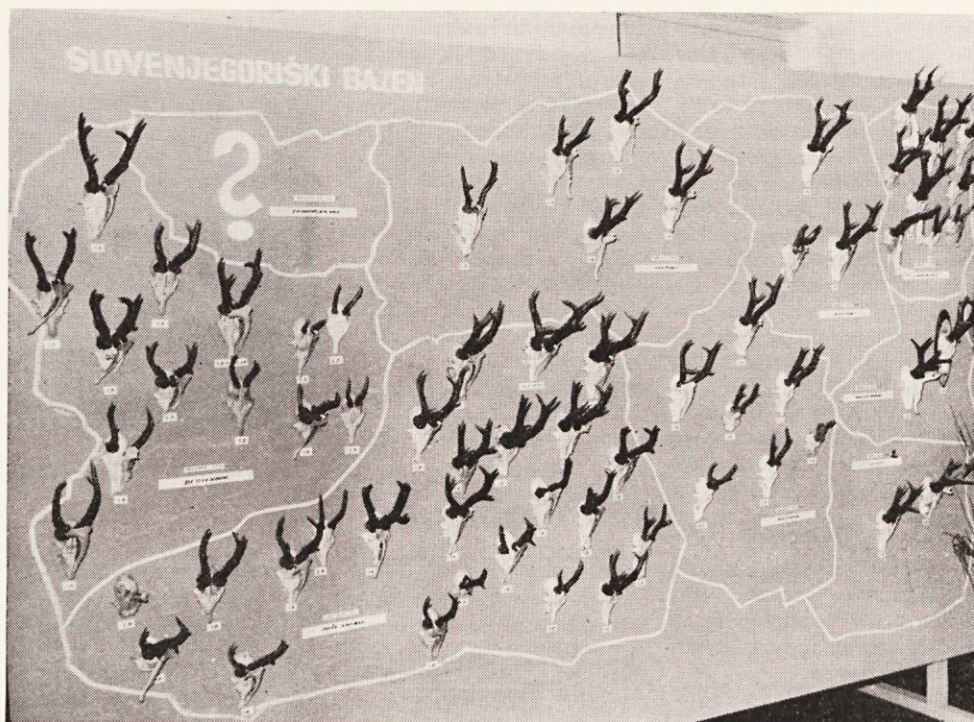
Jurij Mikuletič

perje. Tedaj sva se šele začela ozirati naokrog in po travi opazila polno perja. Bilo nama je vse jasno, posebno še, ker sva našla tudi 52 cm dolgo letalno pero iz desne peruti planinskega orla. Tu se je divji maček boril za življenje, orel pa za plen. Zmagal je orel. V naravi ima vedno pravico močnejši. Za spomin sem vzel mačkovo glavo in jo doma prepariral. Žal sta obe očesni duplini močno poškodovani. Najbrž je to posledica strahovitega prijema orlovih krempljev, ki je tako onemogočil divjega mačka. Orel ne lovi torej samo gamskih in srnjih mladičev, temveč vse živali, ki jih obvlada. Je torej važen in pomemben biološki regulator v svojem okolju.

Orlovo pero in lobanja divjega mačka me bosta še dolgo spominjala na nenavadni dogodek.

Jurij Mikuletič

Del trofej slovenjgoriškega bazena, z včrtanimi mejami lovišč

Lovska organizacija

Trofeje enoletnega odstrela

Zveza lovskih družin (ZLD) Ptuj je prikazala 31. 3. in 1. 4. 1973 trofeje enoletnega odstrela srnjakov in divjih prašičev s svojega področja 23 lovskih družin. Od skupnega letnega odstrela 232 srnjakov je bilo razstavljenih 168 trofej. Prikazali nismo 34 rogovij srnjakov, ki so jih uplenili lovski turisti in 30 trofej, ki jih družine niso poslale na pregled zaradi površnosti in strokovne nezainteresiranosti. Med temi prednjači LD Trnovska vas, ki ni dostavila ne evidenčne knjige in niti ene trofeje.

Kot lani na razstavi smo tudi letos razdelili področje ZLD Ptuj v tri gojitveno-načrtovalna področja: haloški, slovenjgoriški in obdravski bazen – z včrtanimi mejami in površino lovišč. Z razdelit-

vijo družin po gojitvenih bazenih smo želeli prikazati področja določenih družin, za katera veljajo enaki gojitveno-načrtovalni pogoji.

Pred prikazom je bilo vse predloženo rogovje točkovanu in kategorizirano. Od skupno 168 srnjakov jih je bilo 48 I a, 70 I b, 14 II a, 36 II b. Označbo kategorije je dobila vsaka trofej, tako da je lahko vsak obiskovalec spoznal pravilnost oz. nepravilnost odstrela v svoji in drugih lovskih družinah. To se nam je zdelo potrebno zato, ker se v mnogih primerih pri odstrelu srnjakov ozko upoštevalo želje lastne družine in so s tem grobo kršena gojitvena načela. Da bi nujno odpravili te nepravilnosti, je treba skupno obravnavati in gojitveno načrtovati v celotnem bazenu stalež srnjadi kakor tudi odstrel. S takšnimi ukrepi bomo dosegli kvalitetnejši stalež srnjadi in tudi ugodnejše spolno razmerje, ki sta prav ob mejah med lovsкими družinami često nepravilna.

Razstavljene trofeje so pokazale, da je bilo uplenjenih sorazmerno veliko številu kvalitetnih I a in II a srnjakov, katerih odstrel gre na račun slabših (b), ki so ostali

v loviščih. Močan razmnoževalni potencial srnjadi omogoča, da ta divjad danes živi v revirjih, kjer je bila do nedavna redkost ali pa je sploh ni bilo. Ta lovišča pa niso dovolj opremljena z lovskimi napravami, kar bi omogočalo boljši pregled nad staležem srnjadi in s tem zmanjševalo nepravilen odstrel. Tudi nepravilno spolno razmerje vpliva na šibkost trofej in kondicijo srnjadi sploh.

Najmočnejše srnjakovo rogovje je doseglo 132,15 točke. Nad 105 točk pa jih je bilo 5. Z ozirom na dejanske življenjske pogoje srnjadi v naših loviščih menimo, da je tu še vedno premalo kvalitetnih srnjakov. To je potrdil tudi pregled trofej. Priporočamo, da lovci posvečajo več pozornosti gojitvenemu odstrelu II b srnjakov, nikakor pa ni dovoljen odstrel I a srnjakov pred prskom in v prsku. Sploh pa ni opravičila za odstrel II a srnjakov brez objektivnega zdravstvenega razloga.

Več pozornosti bi morali posvečati tudi ureditvi spolnega in starostnega razmerja.

V času pregleda enoletnega odstrela srnjakov so bila strokovna predavanja o so-

dobni gojitvi srnjadi, zajca, fazana, jerebice ter kinološko predavanje. Predvajano je bilo tudi nekaj poučnih filmov. Obisk je bil obvezen za lovske pripravnike. Žal pa so člani pokazali malo zanimanja za ogled trofej in predavanja, čeprav so oba dneva člani ocenjevalne komisije dajali pojasnila o kategorizaciji in ocenjevanju trofej. Upamo, da bo v bodoče več zanimanja za take in podobne prireditve.

Komisija za ocenjevanje trofej ZLD Ptuj

Glas slovenskih lovcev iz Kanade

Členjeno uredništvo! Veliko Slovencev nas živi v Kanadi, večina ima prijateljske stike z domovino, z zanimanjem prebiramo časopise in tudi Lovca.

Največ Slovencev je v Novem Torontu. Po domače se reče »trije Slovenci – pevski zbor ali društvo«. Tako se je tudi uresničila želja, da ustanovimo lovsko družino, ki naj bi združila vse ljubitelje narave in divjadi, da bi v prostem času gojili ta lepi

šport in uživali lepote zelenih gozdov. Sklican je bil prvi sestanek, kjer je Andrej Stajan orisal pomen in naloge društva. Z aplavzom in enoglasno je bil sprejet sklep, da društvo dobi ime »Slovenian Hunt Club« (Slovensko lovsko društvo). Upravnemu odboru je bila zadana naloga, da sestavi listo članov, uredi potrebne prijave pri oblasteh in tako uradno legalizira življenje društva.

Prvi rezultati so se že pokazali, saj je v kratkem času število članov doseglo 80. Naloge društva niso lahke, vendar se z vztrajnim delom že kažejo uspehi.

Zanimanje v lovskem smislu je vsestransko, posebna naša želja je tudi, obdržati tesne stike z domovino in z Lovsko zvezo Slovenije.

Zato je večina članov zainteresirana, da redno dobiva iz domovine revijo Lovec. Tako lahko sledimo lovskim zanimivostim doma in po svetu.

Člani imamo tudi lepe lovske obleke po enotnem kroju, ki vzbujajo na prireditvah lovske družine posebno pozornost.

Veliko zanimanje je bilo za prvi lovski večer, na katerem je bila uprizorjena tudi lovska igrlica. Vstopnice za to prireditev so bile razprodane že tedne vnaprej. Na večer prireditve je bilo zelo neprijetno zavračati ljudi, ki niso dobili vstopnic zaradi prenapolnjenosti dvorane. Dvorana je bila lepo dekorirana v lovskem stilu. Dobra volja je dosegla svoj namen, saj so obiskovalci šele ob jutranjem svitu zapuščali uspelo prireditev, z željo, da bi bilo več takih večerov.

Prireditve je prinesla nekaj dobička, ki smo ga na pobudo Jožeta Avsenika uporabili za nakup društvenega zemljišča, ki ima vse pogoje za lov, ribolov in tudi postavitev lovskega doma, za odlih članom in gostom. Vse kaže, da bo slovenski lovski dom letos postavljen.

To vse je vredno pohvale in zahvale članom ter upravni odboru, predsedniku Lojzetu Mlakarju, tajniku Jožetu Avseniku, blagajniku Frenku Jarkoviču in gospodarju Andreju Stajanu.

Želimo, da bi se društvo krepiło v prijateljstvu in medsebojni pomoči ter razvilo v najmočnejše slovensko društvo v lepi Kanadi. Z lovskim pozdravom!

Člani Slovenian Hunters-
Anglers Cluba, 264 Gamma
Street, Toronto, Ontario
M 8 W 4 H1, Canada

Jubilanti

Ob šestdesetih Staneta Valentinčiča

Kdo izmed lovcev ne pozna stasite osebnosti našega lovskega tovariša prof. dr. Staneta Valentinčiča, rednega profesorja na veterinarskem oddelku biotehniške fakultete v Ljubljani, če ne osebno pa po mnogih njegovih spisih, strokovnih člankih in razpravah v domačem in zamejskem tisku, po nešteti predavanjih in poročanjih na fakultetah, simpozijih, inštitutih doma in širom po Evropi.

Njegova želja po znanosti, neumorna delavnost in življenjska žilavost so se morale z njim roditi, da je jubilar do danes zmožal tako mnogo znanstvenega in kulturnega dela. Sojenice so mu bile podarile tudi veder značaj, ki mu lajša delo. V svoji priljudnosti z mehko govornico je »čistokrvični« naš Dolenjec, rojen 22. aprila 1913 na Grosupljem. Tudi podegovana lovska kri ni zatajila, saj je že kot mladeč nabiral z očetovo »dratenko« lovske veščine, ki jih je potem s pridom uporabil tudi v partizanih, da je lahko z divjačino zalagal osebe veterinarske bolnišnice na Kleč pod Mirno goro.

Leta 1939 je dovršil študije na veterinarski fakulteti v Zagrebu in po odsluženju kadrovskega roka kot dipl. veterinar leta 1940 nastopil službo v domačem okolišu. Po razsulu stare Jugoslavije

Prof. dr. Stane Valentinčič

je kot navdušen aktivist jeseni 1941 postal tudi prvi predsednik okrožnega odbora OF Grosuplje. To ga je vrglo v fašistične zapore; obsojen je bil na dosmrtno ječo. Vojaški zlom Italije pa mu je odprl vrata v prostost in spomladi 1944 je bil imenovan za šefa veterinarske službe VII. korpusa NOVJ, zatem pa za načelnika veterinarskega oddelka Glavne štaba Slovenije.

Po osvoboditvi do odhoda l. 1946 na službovanje v Beograd je bil predsednik Ljubljanskega lovskega društva. V Beogradu se je vključil v lovske vrste in l. 1947 ustanovil Lovsko sekcijo z okrog 100 lovci-oficirji. Dve leti kasneje je pridobil za sekcijo jelenje lovišče Morović, s površino 30 000 ha, ki ga je lovsko urejenega po Valentinčičevi zaslugi prevzelo ministrstvo za narodno obrambo. S prof. dr. B. Jakšičem je l. 1953 ustanovil na vet. fakulteti v Beogradu »Grupo za naučna istraživanja u lovstvu«, ki je po dveh letih s sodelovanjem Glavne lovske zveze Jugoslavije prerasla v istoimenski Institut (INL). To leto je S. V. tudi promoviral za doktorja znanosti. V letih 1952–54 je bil član upravnega odbora Glavne lovske zveze Jugoslavije. Pod njegovim vodstvom je v Beogradu l. 1955 izšel Godišnjak INIL, prvi lovskoznanstveni list, eden med prvimi v Evropi, ki je objavljala predvsem njegove znanstvene razprave.

V činu polkovnika v rezervi se je l. 1955 preselil v Slovenijo in bil nato nekaj let član

uprav. odbora Lovske zveze Slovenije. S pomočjo sodelavcev je leta 1955 oživil Lovski sektor IGLGS in vzgojil prve znanstvene sodelavce v lovstvu. V okviru biotehniške fakultete je l. 1958 ustanovil Inštitut za zoohigieno in patologijo divjadi, kar je tudi njegova specialna znanstvena panoga. V študij veterinarstva je prvič v Jugoslaviji uvedel predmet o gojitvi in zdravstvenem varstvu divjadi. Ves čas z vso predanostjo predava lovstvo na univerzi, na gozdarskem oddelku, in vzgaja gozdarje-lovce.

Da bi dojel razsežnost in globino jubilarovega znanstvenega in praktičnega dela v lovstvu, naj omenimo, da je napisal kakih 130 poljudnih, strokovnih in znanstvenih člankov in razprav zlasti o parkljarih in zajcu ter boleznih divjadi. Za več teh razprav je požel priznanje Mednarodnega lovskega sveta – CIC in mnogi priznani lovski strokovnjaki ga navedajo v svojih delih (npr. Nietzhamer, Cabon-Raczynska, Bubenik, Rieck, Pielowsky). Stalno sodeluje s predavanji, razpravami, poročili in predlogi v številnih domačih in tujih institucijah, na fakultetah, kongresih, simpozijih v vseh važnejših kulturnih centrih Evrope (v Nemčiji, Italiji, Švici, Avstriji, Angliji, na Poljskem, Češkoslovaškem, Madžarskem, Finskem itd.), s tiskano besedo pa v mnogih uglednih inozemskih revijah. Tudi v LOVCU – član njegovega uredniškega odbora je več let – je bilo objavljenih mnogo njegovih člankov. Je tudi član izdajateljskega sveta mednarodnega lista »Zeitschrift für Jagdwissenschaft« in v njem veliko objavlja.

Najbolj mu je pri srcu slovensko lovstvo – saj je naše gore list – in se ves predaja delu zanj, da bi hodilo v korak z vrhunskim lostvom naprednih dežel. Na njegovo pobudo je bila pri LZS ustanovljena dopisna lovska šola, ki jo tudi vodi. Pri vsej zaposlenosti je utegnil za naš lovski priročnik napisati Lovsko živaloslovje, da bi zlasti mlajšim lovcem odprl vrata v ta čarobni svet. Tak je torej naš lovski tovariš Stane. Zahvaljujemo se mu

za doslej izvršeno veliko delo za napredek našega lovstva in mu želimo čim daljšo in svetlo zlato nit življenja.

Lovski tovariši
in sodelavci

Janez Strgovšek – sedemdesetletnik

Rojen je bil 26. aprila 1903 v Boh. Bistrici, v delavski družini. V lovstvu se udeležuje že 50 let. V času med prvo in drugo svetovno vojno je lovil kot lovski gost v loviščih Kropa–Jamnik–Dražgoše.

Že leta 1941 je bil Janez, ki se je v Kropi izučil za ključavničarja, eden izmed organizatorjev NOB na Gorenjskem, šel je skozi begunjske zapore ter dočakal osvoboditev v enoti NOV Gorenjskega vojnega področja.

V letu 1946 je bil med soustanovitelji LD Ribno, ki se je kasneje združila z LD Lancovo in se preimenovala v LD Jelovica, katere starešina je bil tovariš Strgovšek 10 let. Sedaj je član njenega uprav. odbora in častni član. Jubilant je med drugim že deseto leto predsednik občinske organizacije ZZB NOV v Radovljici in sploh znan družbeno-politični delavec na Gorenjskem.

Dolga leta je bil tudi član upravnega in nadzornega odbora gorenjske lovske zveze. Pred leti je bil organizator strokovnih tečajev za člane lov. družin gornjega predela Gorenjske, na katerih sta skupno s tovarišem Kelihom širila in utrjevala lovsko znanje.

Agilnemu in vedno vedremu jubilantu naše iskrene čestitke, še mnogo let zdravja in lovski – dober pogled!

Gorenjski lovci

Janez Strgovšek

Jurij Kozjek

Jože Založnik

Jurij Kozjek iz Loga pri Vrhniku je ob Jurjevem letos praznoval svojo 85-letnico. Star 17 let je že vzljubil lovsko puško in hodil na lov. V pravičnega lovca pa ga je vzgojila Amerika, kamor je odšel za boljšim kruhom leta 1907. Po dveh letih napornega dela ga je domovi-

na zvabila nazaj domov. Lovska žilica mu ni dala miru in zbral je 6 pravih lovcev, ki so ustanovili svoje lovsko društvo, prvo na Ljubljanskem barju. Uspelo jim je dobiti v podzakup lovišče. Imeli so svoja pravila in dobro urejen režim lova.

Skozi 15 let je bil duša lovskega društva in sploh lovstva na Barju. Tudi po drugi svetovni vojni je še ostal zvest lovstvu. Postal je učitelj in vzgojitelj mladih lovcev. S svojimi lovskimi tovariši je končno vstopil v LD Brezovica. Še danes nosi svojo ljubico-puško, ostal ji je zvest polnih 68 let. Dasi star po letih, je še vedno mlad po srcu. Prihaja na družinske posvete in v razpravi prispeva iz svojih izkušenj. Skrbi ga divjad zaradi vedno slabših življenjskih pogojev.

Tudi lova še ni opustil. Ostal je šegav, družaben član lovske družine. Vsi ga imamo radi ter smo veseli, če je v naši sredini. Želimo mu, da bi še dolgo užival ob lepi divjadi, da bi še dolgo prebiral naše glasilo Lovec in prihajal dobre volje med nas.

Člani LD Brezovica
pri Ljubljani

Jože Založnik iz Mislinja je marca letos praznoval svoj visoki, 80-letni jubilej. Lovskemu veteranu in gojitelju divjadi želimo še mnogo srečnih let in lovskih užtkov v vrstah zelene bratovščine.

Člani LD Mislinja
– V. Ž.

Gvido Počivavšek, član LD Trbovlje, je maja 1973 praznoval svoj 50. rojstni dan. Več let doma uspešno goji fazane in vseskozi po več lovskih psov. V LD je bil več let tajnik, zadnja leta pa je zelo aktiven predsednik gospodarskega odbora LD. Na njegovo iniciativo smo zgradili novo lovsko kočjo ter dva rezervoarja za pitno vodo. Jubilant je že več let član UO LZ Zasavje in njen podpredsednik. Za uspešno delo je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge. Ob srečanju z Abrahamom mu želimo pri gojitvi priljubljenih živali in na lovskih pohodih veliko lovskih užtkov in uspehov, predvsem pa še mnogo let dobro zdravje.

Trboveljski
in zasavski lovci
– P. M.

Franc Udrih – petdesetletnik, član upravnega odbora in kinološki referent LD, se je januarja 1973 srečal z Abrahamom. Jubilant ves svoj prosti čas posveča lovišču in divjadi.

Dragi Franc, vsi člani naše LD ti želimo mnogo zdravja in – dober pogled!

LD Polzela – C. M.

V spomin

Janko Kovač, član in soustanovitelj LD Hrastnik, nas je 24. 11. 1972, v starosti 70 let za vedno zapustil. Bil je discipliniran član LD, sodeloval je vsakokrat in povsod, kjer je bilo treba prijeti za delo za boljšo in uspešnejšo gojitev divjadi.

Dan pred njegovim 70. rojstnem dnevom smo hrastniški lovci na pokopališču na Dolu prekrili njegovo krsto s smrekovimi vejicami in lovski rog mu je zadonel poslednji pozdrav.

Dobrega in vedrega tovariša se bomo trajno spominjali.

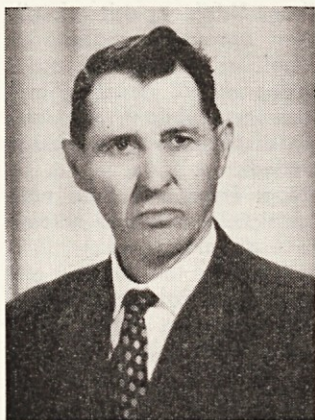
Lovci LD Hrastnik

Antonu Vodopivcu – Cvetku

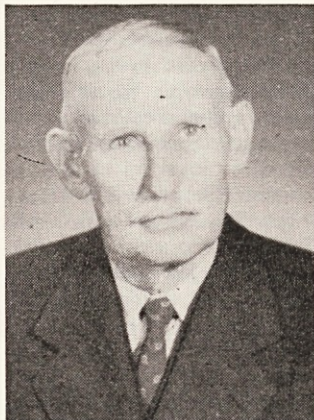
Od roba Trnovske planote pa tja do rokavov in čez, kjer se na pogled leno, toda dostojanstveno in skrivnostno vijuga Vipava, je pozna jesen nekaj čudovitega, veselega in otožnega obenem. Za pravega lovca, ki z dušo in telesom živi z naravo, je to prekrasna pesem barv in življenjskega utripa, ki raste, pojenjuje in se vedno znova obnavlja. To lahko občuti le tisti, ki ga je mati narava obdarila s tankim posluhom za njene lepote.

Tak izbranec je bil tudi naš Cvetko iz Prvačine. Zibelka mu je stekla kmalu po začetku našega stoletja, 11. 8.

Anton Vodopivec

Vincenc Erniša

1901. Sojenice in rojenice so mu bile naklonjene in mu podelile Dianino pozornost. Nad petdeset let je užival, vzgajal in delal med zeleno bratovščino. Zavzeto je ljubil naravo, živel za lov in ribolov. Predvsem pa je vzgajal lovski naraščaj in mu posredoval svoje bogate izkušnje. Njegovi ljubljenci so bili lovski psi. Ponosen je bil na srebrni in zlati znak za kinosloške zasluge.

Bil je eden izmed glavnih ustanoviteljev LD Lijak takoj po osvoboditvi naše zemlje. Ob razvitju lovskega prapora LD na Vitovljah, poleti 1972, je ponovno pokazal, kako globoko lahko čuti prava lovska duša.

Pokopali smo ga z vsemi lovskimi častmi v začetku novembra 1972. Ostal nam bo v trajnem spominu.

Lovci LD Lijak

Vincenc Erniša. Sredi marca letos smo ga v Murski Soboti pospremili na njegovi zadnji poti, najstarejšega člana naše LD, lovca nad 60 let. Luč sveta je zagledal pred 89 leti v Tešanovcih kot kmečki sin. Že v mladih letih je postal lovec, kasneje pa je bil mnogo let lovozakupnik. Po vojni je pri nas s svojimi bogatimi izkušnjami pomagal reorganizirati lovstvo. Zaupali so mu razne dolžnosti v lov. organizaciji, ki jih je vestno izpolnjeval. Njegov pogreb je pokazal, kako je bil priljubljen, saj so ga na zadnji poti spremili tudi lovci sosednjih LD. Strelj

iz lovske puške so jeknili čez prekmursko poljano v zadnji pozdrav nesebičnemu tovarišu. Naj mu bo trajen spomin in lahka slovenska zemlja!

LD Moravci – C. J.

Janez Guna – Osekova oče, doma iz Razbora, je že kot otrok imel izredno veselje do narave, kot 18-letni fant je pa postal lovec. Zaradi številne družine in majhne kmetije se je – še pred vojno – zaposlil v rudniku Zagorje, a je bil kot mali kmet kmalu odpuščen. Potem se je ukvarjal s tesarstvom. Bil je ustanovni član LD Čemšenik-Trojane in mnogo let tudi član njenega UO. Velike zasluge je imel v NOB, za kar mu gre vse priznanje. Težko bolan je še ne dolgo pred smrtjo počasi pohajal s svojo drago »ljubico« – puško okrog doma.

Pokopali smo ga julija 1972, v 71. letu njegove starosti, na pokopališču v Čemšeniku z vsemi lovskimi častmi. Hvala ti, dragi lovski prijatelj, za nesebično delo v lovstvu!

LD Čemšenik-Trojane –
L. B.

Franc Jelen, po domače Podoriga iz Andraža, nas je januarja 1973 zapustil v 78. letu starosti. Bil je lovec nad 60 let, ustanovni član bivše LD Andraž in pozneje član naše LD. V času NOB je opravljal kurirsko službo.

LD ga je imenovala za častnega člana in ustregla njegovi želji, da ga pokopljejo lovci. Ostal nam bo v trajnem spominu.

LD Polzela – C. M.

Franc Štemberger iz Gornje Branice, dolgoletni in najstarejši član naše LD, nas je zapustil 8. 12. 1972 v 80. letu starosti. Imel je težko mladost, ki mu jo je še bolj zagrenila prva svetovna vojna. Po zasedbi Primorske je kot zaveden Slovenec trpel krivice in potujčevanje. V NOB se je vključil kot terenec in pomagal, kjer je bilo potrebno. Enako je bil tudi aktiven po vojni – pri obnovi. Čeprav je bil kmet, je še pri 62 letih kot član vaše dramske skupine nastopil z zahtevno vlogo na domačem odru. Kljub težkemu življenju je bil skoraj vedno vendar in vedno je imel pripravljen hudomušen odgovor, s katerim je ljudi okoli sebe spravil v dobro voljo. Ohranili ga bomo v trajnem, lepem spominu.

Lovski tovariši
LD Štanjel

Vid Gradišar je odšel od nas 4. 3. 1973 v 66. letu starosti, odšel je eden tistih, ki mu je lov pomenil življenje. Kakor njegov oče je tudi on najprej služil kot čuvaj turjaški graščini, kasneje pa pri Palmetu na lgu. Šele po osvoboditvi se je lahko vključil kot enakopraven član v

lovske vrste. Ostal pa je še naprej skromen, pravičen lovec, ki je bil za zgled mlajši generaciji. Izjemen poznavalec lovišča in divjadi, v korist družine in posameznikov se je odrekal prenekateri lepi trofeji, ki je bila namenjena njemu. Nobenega koraka, nobenega dela, pa če še tako neprijetnega, ni odklonil.

Dragi Vid, mnogo besed je bilo izgovorjenih med nami.

Pa vendar šele sedaj, ko te ni več, vemo, da ti nismo nikoli povedali tistega, kar si zaslužil: da smo te imeli radi, da smo te spoštovali in cenili. Na žalost je že tako v življenju, da šele takrat, ko je že prepozno, izrečemo besedo: Hvala.

Dragi ata, v srcih vaših prijateljev bo ostal spomin na odličnega lovca, dobrega prijatelja in čudovitega človeka.

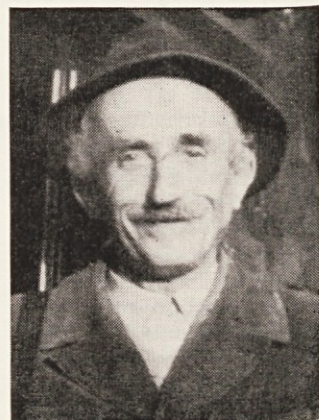
B. K., LD Ig

Franc Jelen

Janez Guna

Franc Štemberger

Lovska kinologija

Pomladanska zrejna preizkušnja ptičarjev ZLD Ljubljana

Dne 21. 4. je bila preizkušnja v lovišču Ljubljansko polje, 22. 4. pa se je nadaljevala v lovišču Pšata.

Na njej je nastopilo le 8 psov: 6 nem. kratkodlakih in 2 nem. ostrdlaka ptičarja. Vodja preizkušnje je bil Janez Dolničar; sodnika Jože Selan in Ljuba Zadnik; pravnik Peter Pečnik in Ivan Udovič.

Vreme je bilo v dopoldanskih urah še kar ugodno, popoldne pa vetrovno in za mlade pse ne tako ugodno. Jerebic je bilo zadosti, zajcev pa malo.

Pri vseh psih, razen pri enem (št. 8), smo ugotovili, da niso imeli vaje na sledu nevidnega neranjenega zajca, kar je kvarno vplivalo na končno oceno psov. Gonja vidnega zajca pa nima nikakega pomena niti za preizkušnjo niti pozneje za praktičen lov.

Možno je tudi, da ni zadosti zajcev v loviščih, kjer so pse vežbali in niso mogli pripekljati psov na zajči sled. Pes mora na pomladanski zrejni preizkušnji izdelovati sled zajca, ki ga ni videl skočiti, torej mora izdelovati sled z nosom.

Ocenjevanje dela je bilo po pravilih, ki so sicer veljala že lansko leto in jih je DLP letos izdalo v posebni brošuri, ki je vsakemu dosegljiva. V tej brošuri so tudi pravila za jesensko zrejno preizkušnjo ptičarjev.

Dosežene ocene za posamezen predmet so podane v naslednjem vrstnem redu: 1. – sled zajca; 2. – nos; 3. – iskanje; 4. – stoja; 5. – vodljivost; 6. – obnašanje na sledi (glas); 7. – telesna ocena; 8. – doseženi nagradni razred. Ocene so: 0 nezadostno, 1 pomanjkljivo, 2 zadostno, 3 dobro, 4 prav dobro.

Psi so dosegli sledeče uspehe

in so navedeni po izžrebanem vrstnem redu.

1. ERO NOTRANJSKI, nem. kdl. ptičar, RMPki 4126, vodnik in lastnik Zvone Florjančič, Smartno. Ocene: 1. – 1; 2. – 2; 3. – 2; 4. – neugotovljeno; 5. – 2; 6. – neugotovljeno; 7. – prav dobro; 8. – ni prišel v nagradni razred. Pes je bil premalo voden v lovišče in ni znal pokazati svojih prirojenih zasnov, kar je izredno otežkočalo ocenjevanje. Še nič ni zamujenega, s pridnostjo ter šolanjem psa bo vodnik lahko še vse nadoknadil do jesenske zrejne preizkušnje.

2. CAR, nem. kdl. ptičar, RMPki 4136, vodnik in lastnik Marjan Konjar, Kamnik. Ocene: 1. – 3; 2. – 3; 3. – 4; 4. – 3; 5. – 4; 6. – neugotovljeno; 7. prav dobro; 8. – II. nagradni razred. Že dobro voden ptičar, ki bo vodniku trud poplačal na jesenski preizkušnji in praktičnem lovu.

3. DON, nem. kdl. ptičar, RMPki 4097, vodnik in lastnik Mitja Kersnik, Ljubljana. Ocene: 1. – 3; 2. – 3; 3. – 3; 4. – 4; 5. – 3; 6. – neugotovljeno; 7. – prav dobro; 8. – II. nagradni razred. Vodnik bi v svoji mladeniški zagnanosti želel od psa več, kakor ga je naučil in bo s stalnim piskanjem postal pes trdoslišen. Vodniku priporočam do jeseni sistematično šolanje psa, kajti pes to zasluži in vodnik je sposoben, četudi je mlad, da izvede celotno šolanje.

4. ELKO NOTRANJSKI, nem. kdl. ptičar, RMPki 4125, vodnik in lastnik Niko Ljubinič, Nadgorica. Ocene: 1. – 3; 2. – 4; 3. – 3; 4. – 4; 5. – 3; 6. – vidoglasno; 7. – dobro; 8. – II. nagradni razred. Vodnik zahteva, da bi pes za bežečim zajcem naredil »dol«, tega ga je učil in ne naučil. Tudi tepež na preizkušnji ni umesten. Pes zasluži po svoji zasnovi dobro šolanje, toda s psom je treba delati sistematično in uporabljati bolj pamet, kakor bič.

5. CITA, nem. kdl. ptičarka, RMPki 4140, vodnik in lastnik Jože Hočvar, Domžale. Ocene: 1. – 2; 2. – 4; 3. – 3; 4. – 4; 5. – 4; 6. – neugotovljeno; 7. – dobro; 8. –

Pred pomladansko zrejno preizkušnjo ZLD Ljubljana
Foto VI. Pleničar

III. nagradni razred. Na preizkušnji je bila ena najboljših, a žal ni pokazala zadostnega zanimanja za sled zdravega, neranjenega zajca, kar jo je vrglo v III. nagradni razred. Kljub temu spodrsrljaju upam, da bo ta psica na jesenski preizkušnji kandidat za visoko uvrstitev. Povezanost vodnika s psico, mirno vodenje in tudi prirojene zasnove so garancija za bodočega dobrega lovnega psa.

6. BISTRA IZ ROŽNEGA VRATA, nem. ostdl. ptičarka, RMPri 385, vodnik in lastnik dr. Franjo Dolinšek, Ljubljana. Ocene: 1. – 3; 2. – 3; 3. – 3; 4. – 2; 5. – 3; 6. vidoglasno; 7. – prav dobro; 8. – II. nagradni razred. Psica je pokazala zadostno mero prirojenih lovnih zasnov, da je nadaljnje šolanje priporočljivo in bo tudi v rokah izkušenega vodnika uspelo. Psica zasluži, da ji vodnik posveti čim več časa.

7. BOR IZ ROŽNEGA VRATA, nem. ostdl. ptičar, RMPri 382, vodnik in lastnik isti kakor pri št. 6. Ocene: 1. – 2; 2. – 2; 3. – 3; 4. – 0; 5. – 3; 6. – neugotovljeno; 7. – dobro; 8. – ni prišel v nagradni razred. Pes zaostaja za svojo sestro (št. 6) in mu je verjetno tudi vodnik posvetil manj časa. Z več dela na polju bi se še marsikaj lahko popravilo, kar pa sedanji vodnik ne bo zmoget, če bo poslušal nasvet pri št. 6.

8. DIKA, nem. kdl. ptičarka, RMPki 4224, lastnik in vodnik

Slavko Rode, Ljubljana. Ocene: 1. – 4; 2. – 4; 3. – 3; 4. – 3; 5. – 3; 6. – neugotovljeno; 7. – prav dobro; 8. – I. nagradni razred. Psica ima zelo dobre zasnove, samo če ne bo zaradi temperamentnosti ušla vodniku iz rok. Verjetno je psica že preteklo jesen lovila in ji je sedaj do lovne dobe potrebna sistematična, dosledna šola. Vodnik in psica sta mlada in naj se oba umirita, ker bo le tako lov s to psico užitek. Od poslušnostnih vaj bi poudaril vajo »dol«, ker bo le tako vodnik imel psico v roki. Toda povelje »dol« naj vodnik uporabi v praksi šele takrat, ko bo to vajo povsem obvladala.

Iz vsega navedenega je razvidno, da je bil uspeh na preizkušnji kar dober in posebej razveseljivo je, da so se pojavili novi, mladi vodniki, ki dajejo tudi nam starejšim zagon in so garancija, da lov s ptičarjem ne bo zamrl.

Vsem sodelujočim na preizkušnji se zahvaljujem za vzorno disciplino in tovariške medsebojne odnose. Hkrati pa izražam svojo željo, da naj bi se v Lovcu oglasili tudi vodniki in opazovalci z objektivno kritiko o preizkušnjah in delu sodnikov, kajti tudi sodniki imamo svoje napake, celo napake odnose do vodnikov, a se nekateri morda svojih napak ne zavedamo.

Ljuba Zadnik,
kinol. sodnik

Pomladanska zrejna preizkušnja ptičarjev LZ Gornja Radgona

je bila v nedeljo, 8. 4. 1973, v lovišču LD Negova. Vreme ni bilo sprva ugodno, bilo je oblačno, proti poldnevju je rosilo, nato celo deževalo, pihal je močnejši severovzhodnik. Lovišče je primer-

no za tovrstne prireditve, manjkalo je le divjadi; od perjadi smo čuli le krik fazana nekje v goščavi, stalež zajcev je zelo slab, saj smo potrebovali nekaj ur za preizkušnjo petih psov.

Ocenjevanje je bilo po novem pravilniku.

Prijavljenih je bilo 10 ptičarjev; nekaj od teh poleženih že pred 1. 10. 1971, ki

za preizkušnjo niso prišli v pošte. Ostalo je samo 6 psov, a je en vodnik s psom med preizkušnjo odstopil. Sodila sta sodnika Ivan Caf in Vladimir Pfeifer, sodelovala pa Stefan Veren in Stefan Tišlar. Vodja preizkušnje je bila kinološka referentka LZ Gornja Radgona Cita Bračič. Navzočih je bilo tudi 7 kandidatov za lovski izpit.

Uspehi:

Maca (Rada), RMPki 4144, lastnik in vodnik Stanko Štuhac, Apače. Njena povezava z vodnikom je odlična in njena ambicija povsem ustreza tej pasmi, I. ocena. Cero, RMPki 4159, lastnik in vodnik Stanko Kovačič, G. Radgona. Umirjeno vztrajen pes, njegova povezava z vodnikom ustreza, II. ocena.

Lovsko izrazoslovje

V prvih treh številkah tega letnika ni bilo ničesar iz lovskega izrazoslovja, pa že prihajajo vprašanja, če smo opustili to zaglavje, in želje, da naj bi to rubriko nadaljevali. Tovariš V. P., ki je na delu v Nemčiji, piše, da z največjim zanimanjem vedno znova prebira vse objavljeno v tej rubriki. Premor smo napravili predvsem zato, ker smo čakali na pripombe in dopolnila k objavljenemu. Zanje smo se večkrat priporočili. A nismo prejeli nič bistvenega.

Ker imamo namen tudi v tem letniku nadaljevati z lovskim izrazoslovjem, ponovno prosimo za sodelovanje z dopolnili, domačimi lovske izrazi in kritičnimi pripombami.

Uredništvo

Lov

Lov-a (m. sp.)

a) zasledovanje divjadi z orožjem, odlična razlaga je v Wolfovem nemško-slovenskem slovarju (leta 1860): Die Jagd = das Verfolgen und zugleich Töten der wilden Thiere (zasledovanje in hkrati ubijanje divjih živali);

b) nastavljanje vseh vrst pasti;

c) ne samo lov v ožjem pomenu, ampak tudi gojitev in varstvo divjadi.

Loviti

a) zasledovati divjad z orožjem,

b) nastavljanje vse vrste pasti.

Lov-i (ž. sp.)

Škoda, da je ta beseda pri nas pozabljena, ker dobrega nadomestila zanj nimamo. Nemci imajo in uporabljajo dva izraza: die Jagd (zasledovanje in streljanje divjih živali) in der Fang (predvsem lovljenje, lovitev brez streljanja, s pastmi, mrežami, limanicami ipd.).

Za nemški »Fang« smo Slovenci uporabljali besedo lov, loví (ž. sp.), ki sicer pomeni tudi ulovljeno (brez orožja) ali uplenjeno (z orožjem) divjad, lovino, ulov, odlov in končno tudi lov (z orožjem). Pisatelji Jurčič, Stritar, Levstik, Erjavec so pisali (obilna, bogata) poljša lov, ribja lov itd.

Namesto lov-i (ž. sp.) uporabljamo sedaj lovljenje, lovitev in tudi ulov, odlov, kar vse je predvsem lov brez streljanja, s pastmi, z mrežami, limanicami ipd.

Ulov, odlov – tudi v pasti, mreže, limanice ipd. ulovljene divje živali, zlasti ptice in ribe (ulov!)

Uloviti, odloviti – ujeti živo divjad (za razplod in v druge namene), npr. v mreže so ulovili, odlovili 100 zajcev (pomeni – živih), uplenili so 100 zajcev (pomeni – mrtvih, z orožjem).

Ulovljene, odlovljene (ulovljen-odlovljen-a-o) zajce so pa seveda lovili.

Lovilec ali ptičar – lovi npr. ptice na limanice, v zanke, kletke.

Lovač je nekoč lovil fante za vojaščino.

Lovača – ženska, ki lovi moške.

Lovka – a) ženska, ki hodi na lov (»Spretno lovke so device, streljajo brez psa in pšice.«)

b) past, npr. mišlovka;

c) organ, del telesa, npr. lovke ima hobotnica.

Lovilnica, lovnica – past.

Lovčevka – lovčeva žena.

Lovina – na lovu (predvsem na skupnem) uplenjena divjad.

Obloviti, preloviti – npr. hrib, polje, navadno na skupnem lovu.

Lovec – kdor lovi (predvsem z orožjem), goji in čuva divjad.

Lovski čuvaj – lovec, ki mu je posebej zapuščena skrb za čuvanje in gojitev divjadi, lovsko-čuvajski-a-o (pridevnik).

Poklicni lovec – (pri nas) lovski čuvaj, ki se poklicno ukvarja z gojitvijo in varstvom divjadi, (ponekod) tudi človek, ki se preživlja z ubijanjem, lovljenjem divjih živali in spremljanjem lovske gostov na lov.

Nadlovec – lovski čuvaj, ki so mu podrejeni drugi lovski čuvaji.

Revirni lovec – lovski čuvaj lovskega revirja.

Lovišče – določeno ozemlje za lov oziroma gojitev divjadi.

Revir, lovski revir – del lovišča.

Lovozakupnik – kdor vzame lovišče v zakup, navadno za več let.

Lovarina – zakupnina za lovišče.

Lovnina – pristojbina za dovolitev lova, plača jo npr. lovski gost. Lovnina je naš pristnejši izraz in naj bi zamenjal v naših cenikih »lovno pristojbino«.

Lovska pravičnost – ponašanje lovca na lovu povsem po lovske predpisih in lovskoetičnih načelih, (pridevnik) lovsko-pravičen-a-o.

Divji lovec – hodi loviti brez dovoljenja za orožje in lov.

Krivolovec – lovec z dovoljenjem za orožje in lov, a lovi v nasprotju s predpisi.

Loven-a-o – po lovske predpisih za odstrel goden-a-o (divjad).

Lovna doba, lovnica – čas v letu, ko je določeno divjad dovoljeno loviti.

Lovopust – čas v letu, ko ni dovoljen lov na določeno divjad.

Lovstvo – vse skupaj, kar je v zvezi z lovom (lovska zakonodaja, organizacija, varstvo in gojitev divjadi, lovsko poslovanje itd.). Npr. »republiški zakon o lovstvu«.

Strelnina – denarna nagrada za odstrel divjadi, v prvi vrsti roparic.

Predvsem so jo nekoč plačevali lovazakupniki svojim lovske čuvajem. Strelnina ni lovnina, kakor je ponekod napačno v rabi.

Lovski blagor – a) lovski uspeh, npr. lovec je imel lovski blagor, ker je uplenil srnjaka;

b) čestitka k lovskeemu uspehu, ob uplenitvi divjadi (glej Lovec, št. 12, 1972, stran 376).

Lovski pozdrav – pri nas »lovski zdravo«.

C. F.

Car, RMPki 4157, lastnik in vodnik Franc Santl, Črešnjenci. Ni dovolj prepričljivo preiskoval teren, sicer pa pozoren do vodnika, ambicija do dela umirjena, II. ocena. Maj (Mišo), RMPki 4141, lastnik in vodnik Jože Vesel, Lutverci 44. Kmalu je našel zajca ob robu gozda in trdno stal, potem ga je vidoglasno gonil. Sled drugega zajca je izdelal približno 120 m, v grmovju je prišel na kljunača in nanj trdno stal. Ambicija ustreza, povezava z vodnikom pa bi morala biti boljša, II. ocena.

Pik Šalinski, RMPki 4169, lastnik in vodnik Feliks Domaniško, Videm ob Ščavnici. Pokazal je, da ima dober nos, ker se je na sledu zajca kratko ustavil, a zanj ni pokazal vztrajnega zanimanja. Ker je bil premalo voden v lovišče, mu je manjkala povezava z vodnikom, III. ocena.

Cita Bračič

Preizkušnja ptičarjev in šarivcev na Tržaškem

Tržaški lovski klub, ki že dolgo prednjači med lovskimi organizacijami v zamejstvu, je 18. marca letos organiziral svojo prvo preizkušnjo ptičarjev in šarivcev. Vodja in glavni organizator preizkušnje je bil član TLK Livio Penco.

Poleg lovcev onstran državne meje smo bili k sodelovanju povabljeni tudi slovenski lovci obmejnih lovskih družin. TLK namreč že vrsto let tesno sodeluje z našimi LD, tako v lovstvu, lovskem strelstvu kot tudi v kinologiji. Žal pa tokrat naša udeležba ni bila velika in to predvsem, ker nam manjka šolanih psov. Tekma se je vršila na Miljskem polotoku in zaradi ostrih omejitev italijanskih organov javne varnosti na relativno majhnem prostoru. Stalež pernatih divjadi v tem predelu lovišča je veliko premajhen, da bi lahko uspešno izpeljali preizkušnjo, zato si je organizator pomagal z nabavo 200 prepelic. Te so spuščali med preizkušnjo, tako da je imel vsak pes na razpolago približno enako število prepelic.

Štirje sodniki Gianni Ferino,

Bruno Dreosso, Gianbattista Benasso in Renato Liva so skupno ocenjevali, vsakega psa posebej. Vodnika in sodnike je spremljal strelec, ki je pred vsakim psom odstrelil po 2–3 prepelice. V pravilniku za ocenjevanje je namreč določeno število točk namenjenih tudi prinašanju plena. Vsak pes je nastopal 10–15 minut.

Preizkušenih je bilo 22 psov, od tega največ nem. kdl. ptičarjev, angl. setrov, breton epagneulov, en spinone it. in trije španjeli. Razen dveh, katerih vodnika sta odstopila pred tekmo, so preizkušnjo prestali vsi psi. Po preizkušnji in sodniškem posvetu so bili razglašeni rezultati in podeljeni pokali ter spominske plakete TLK. Prva tri mesta so zasedli: I. angl. seter DIANA z vodnikom G. Casinijem, II. angl. seter DARMA z vodnikom dr. G. Percom, III. spinone it. NORMA z vodnikom L. Ferlugo.

Preizkušnja res ni bila težka, dokazuje pa, da dobiva kinologija pravo mesto tudi med zamejskimi lovci. V zaključnih besedah je vodja preizkušnje povedal, da je to prva preizkušnja te vrste, ki jo je organiziral TLK in je zato poleg športnega tudi poučnega značaja. V bodoče pa bodo preizkušnje služile predvsem izbiri kvalitetnih psov in napredku njihove kinologije. Zavedajo se, da o pravičnem lovu na malo divjad lahko govori lovec šele takrat, ko mu stoji ob strani dober, čistokrven in izšolan ptičar ali šarivec.

Naj omenim, da je imela preizkušnja korono, ki je pri nas zlepa ne vidimo. Na določenem mestu je delo psov, vodnikov in sodnikov z zanimanjem spremljalo nad 100 gledalcev, predvsem lovcev.

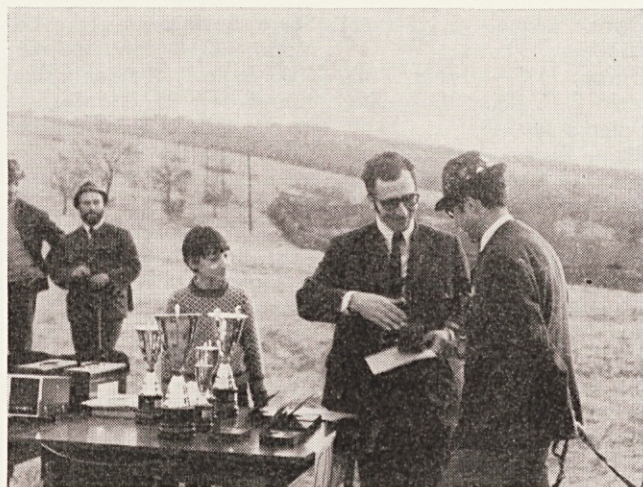
Leo Fabiani

Prijavljene paritve

Vsi navedeni psi plemenjaki in plemenjakine so uspešno opravili preizkušnjo.

Balkanski goniči (JRGb):

Culo, 10015 – Hera Meninska, 10006, leglo 9. 7. Rejec

Vodja in organizator tekme Livio Penco čestita dr. Percu za drugo mesto

Franc Petek, Pongrac 46, Griže.

Posavski goniči (JRGp):

Don, 10048 – Redka, 10045, leglo 14. 7. Rejec Žane Marn, Šmarje-Sap 121.

Kič, 10106 – Šara Golavška, 10099, leglo 2. 5. Rejec Albert Šmit, Kovinarsko naselje 4, Trbovlje.

Resasti istrski goniči (JRGri):

Atoš (Boj), 2065 – Ajka Komendška, 2022, leglo 18. 7. Rejec Mirko Kotnik, Imovica 8, Lukovica.

Barčo, 1463 – Ajka, 2038, leglo 25. 5. Rejec Jože Benedičič, Selca 96.

Azor Izvirski, 2074 – Lisa, 2042, leglo 23. 7. Rejec Franc Lešnjak, Kristanova 57, Novo mesto.

Kdl. istrski goniči (JRGki):

Goran, 7195 – Aza, 7001, leglo 10. 7. Rejec Ignac Mišmaš, Zeljine 22, Kočevje.

Aro, 7103 – Ara 7105, leglo 22. 7. Rejec Aleksander Mole, Gomila 7, Mirna.

Etoš Mehovski, 7454 – Cika Dešna Puštalska, 7415, leglo 10. 6. Rejec Florjan Krmelj, Gaberk 89, Škofja Loka.

Aro, 7103 – Dika Dragarska, 7144, leglo 17. 6. Rejec LD Radeče.

Bari, 7297 – Glasna, 7035, leglo 12. 6. Rejec Albert

Preizkušnja na Tržaškem, sodniki pri posvetu pred razglasitvijo rezultatov

Ogris, Legen 45, Slovenj Gradec.
Goran, 7195 – Jasna, 7185, leglo 2. 7. Rejec Vinko Rus, Dolenja vas 40.
Brzan, 7129 – Ada, 7335, leglo 15. 6. Rejec Zdravko Verčič, Šentvid pri Stični 130.
Emir, 7088 – Glasna Sodraška, 5429, leglo 6. 7. Rejec Franc Lenič, Dol. Ponikve 24, Trebnje.
Ben, 7342 – Jagna, 7002, leglo 9. 6. Rejec Branko Pajnič, Bukovica 18, Ribnica.
Cezar, 7259 – Diki, 3932, leglo 31. 3. Rejec Alojz Gantar, Jarčja dolina 21, Žiri.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Dren Velikolaški, 3259 – Bistra, JRBj 3128, leglo 17. 7. Rejec Vlado Nučič, Predole 9, Grosuplje.
Daso, 2184 – Dena, 2154, leglo 24. 7. Rejec Zdravko Vilak, Radlje ob Dravi 169.
Daso, 2184 – Jela, 1982, leglo 19. 4. Rejec Albert Šket, Poljčane 60.
Daso, 2184 – Bora Osilniška, 3161, leglo 17. 7. Rejec Jože Boldan-Silni, Roška, Kočevje.
Brico, 3108 – Brica, 3184, leglo 23. 5. Rejec Rafael Mlakar, Igavas 34, Stari trg pri Ložu.
Don, 3005 – Astra, 3080, leglo 20. 6. Rejec Alojz Prego, Malo polje, Col.
Tič Vojniški, 3297 – Žalka, 3129, leglo 16. 6. Rejec Stane Jazbinšek, Golobinjek, Planina p. S.
Žar Vitanjski, 3250 – Ajka, 3222, leglo 29. 6. Rejec Franc Erih, Šentvid 15, Grobelno.
Car, 3079 – Bora, 3304, leglo 16. 6. Rejec Srečko Čermelj, Ustje 3, Ajdovščina.

Lovski terierji (LT):

Ago, 5815 – Ara, 5819, leglo 23. 6. Rejec Anton Skutnik, Trablje 34, Slovenj Gradec.
Dingo, 5660 – Caca Černe-lavska, 5903, leglo 16. 7. Rejec Franc Dečman, Ob gozdu 13, Maribor.
Din, 5891 – Cveta, 5622, leglo 15. 5. Rejec Oskar Špacapan, Šmihel 68, Šempas.
Reks Pobreški, 5725 – Olka, 5590, leglo 24. 7. Rejec Jože Jeleršič, Zalohe 6, Raka.
Ago Dreveniški, 3552 – Eka Škalska, 5781, leglo 12. 4. Rejec Martin Miklavžina, Tomšičeva 1, Velenje.
Mapo, 4820 – Lia Retniška, 5884, leglo 15. 6. Rejec Ivan

Sovre, Savinjska 5, Trbovlje.
Mapo, 4820 – Beba Idrijska, 5503, leglo 7. 6. Rejec Oskar Jan, Žebnik 35, Radeče.
Mapo, 4820 – Bora Idrijska, 5516, leglo 23. 5. Rejec Anton Oblak, Kladje 2, Št. Janž na Dolenjskem.
Boj, 3659 – Lepša, 3667, leglo 12. 7. Rejec Janez Miklavčič, Proletarska 14, Ljubljana.
Mapo, 4820 – Bistra, 5853, leglo 4. 7. Rejec Franc Štraus, Bevsko 16, Trbovlje.
Dago, 5873 – Dora, 5749, leglo 6. 7. Rejec Vinko Foršček, Lepodvorska 2, Ljubljana.

Epagneul bretoni (JREB):

Ari delle Vallate, 615 – Eta Vipavska, 603, leglo 20. 5. Rejec Rado Dolgan, Majani 3, Sežana.

Nemški kdl. ptičarji (JRPki):

Ban, 4822 – Dina Dolička, 7267, leglo 116. Rejec Štefan Gregur, Spodnja ul. št. 11, Lendava.
Bodo Dolički, 6930 – Ama, 7225, leglo 14. 7. Rejec Franc Skoflanc, Brege 52, Leskovec pri Krškem.
Kenti, 4044 – Astra Starška, 7020, leglo 19. 7. Rejec Karl Gramec, Sarajevska 6, Maribor.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Strel v piko

»Vidiš, draga moja, če ne bi bil Branko zadnji hip bolje pogledal, bi bilo po meni in ti bi bila vdova,« reče Janez svoji ženi, ko se vrne z lova.
»Že mogoče, a ne za dolgo,« odgovori Milena.

– Špula –

Mož je kriv

»Zakaj pa vaš petelin tako žalostno kikirika?«
»Zadnjo kokoš smo zaklali, ker mož nič ni prinesel z lova!«

– Špula –

Vsak večer pri drugi

Peter sam sebe pohvali, da ni samo najboljši lovec, ampak tudi najboljši osvajalec nežnega spola.
Seveda mu navzoči ugovarjajo, češ da Petra vsi poznajo kot poštenjaka, da ne laže itd.

»I, kaj neki ste vi vsi skupaj! Jaz, jaz, ko vsak večer pri drugi spim!« zatrjuje Peter.
Ta je pa res predebela, mu vsi od kraja ugovarjajo.
Slave in dvomov je bilo konec šele, ko Peter pojasni, da je drugič poročen, da ima torej drugo ženo...

Urhov

Kaj so pile na pogrebščini?

Viktor je prespal v lovski koči.

»Kako si spal, tovariš?« ga vpraša Štefan, ko jutraj pride za njim.

»Slabo. Pikala me je bolha, komaj sem jo ubil.«

»Samo ena bolha. To pa ni tako slabo.«

»Kaj ne bi bilo slabo. Čutiti bi moral, koliko sorodnic je potem prišlo na njeno pogrebščino.«

– Špula –

Dobro delo

»Kar prav, da je Gustelj mojega na brakadi v rit ustrelil, vsaj po gostilnah več ne more posedati...«

– elf –

»Vidiš, sinko, skoraj samo gojitveni odstrel!«

**Obvestilo
lovskim družinam —
naročnikom
Zlatorogove knjižnice!**

ZLATOROGOVA

KNJIŽNICA

V zadnjih mesecih se je število lovskih družin — naročnikov Zlatorogove knjižnice močno povečalo. Prve tri knjige (Slovenski lovski priročnik, Po mojih lovskih stezah, Lovske trofeje na Slovenskem) so že razprodane, zato novim naročnikom pošiljamo le četrto knjigo — Lovčeva žena.

V pripravi je ponatis Slovenskega lovskega priročnika, ki ga bodo naročniki prejeli takoj, ko izide. Hkrati pripravljamo tudi izdajo več knjig Zlatorogove knjižnice »Gojitev divjadi«.

Skladno s sprejetim programom knjige pošiljamo tajnikom oz. referentom za lovsko literaturo pri LD, kajti naročniki so lovske družine oz. področne lovske zveze za člane lovskih družin.

Ker nekatere LD zahtevajo pošiljanje knjig neposredno članom lovskih družin, jih obveščamo, da pri sedanjih zasedenosti delovnih mest na LZS to ni izvedljivo, obenem pa bi takšno razpošiljanje povečalo stroške oz. prodajno ceno knjig.

Prosimo vse lovske družine, tajnike oz. referente za lovsko literaturo LD, da to z razumevanjem upoštevajo in do nadaljnjega skrbijo za razpečevanje knjig med člane.

**LOVSKA ZVEZA SLOVENIJE
sekretariat**

Kinološka zveza Slovenije

priredi 1. in 2. septembra 1973 v Ljubljani, hała Tivoli

Mednarodno razstavo psov vseh pasem

Sobota, 1. IX. — službenih in športnih psov

Nedelja, 2. IX. — lovskih psov

Program razstave za soboto kakor tudi za nedeljo:

ob 7. uri — lastniki privedejo pse

ob 8.30 — otvoritev

ob 9. uri — ocenjevanje posameznih psov in zrejnih skupin

ob 17. uri — defile prvakov

ob 17.30 — nastop šolanih službenih psov

Za vsako pasmo so predvideni naslednji naslovi:

CACIB — Kandidat za mednarodnega prvaka

CAC — Kandidat za državnega prvaka

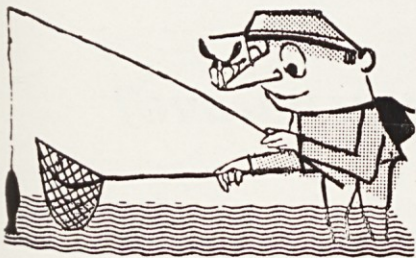
Prvak Slovenije 1973

Prvak Ljubljane 1973

Mladinski prvak 1973

Rok za prijavo psov za razstavo je do 1. avgusta 1973. Prijavnice in vse informacije dobite pri Kinološki zvezi Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9/11, telefon (061) - 22-798

Je ribolov nevzdržna stvar,
če nos opika ti komar.
Imel boš mirno kri in dlan,
če uporabljal boš AUTAN.

Divjad z lahkoto postreli,
komarje pa ne ugonobi.
Ne bo opikan in oklan,
če uporabljal bo AUTAN.

AUTAN — nepogrešljivo sredstvo proti komarjem in drugim insektom za vsakega lovca, ribiča in druge, ki hodijo v naravo!

AUTAN — čista brezbarvna tekočina prijetnega vonja po borovih iglicah, 33% razredčina dietiltoluamida!

AUTAN — enakomerno pomažemo na kožo, ki jo želimo zaščititi.

Zahtevajte AUTAN v vsaki drogeriji, lekarni in trgovini z blagom za široko potrošnjo!

AUTAN novo na tržišču

Znak — jamstvo kvalitete

Izdeluje BAYER-PHARMA JUGOSLAVIJA
LJUBLJANA

JANUAR - JANUAR

1974

JANUARY - JANUAR

NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB
NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB
SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT

30	31	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19

NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB
NED	PON	TOR	SRE	ČET	PET	SOB
SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT

20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	1	2
3	4	5	6	7	8	9

Ena od barvnih fotografij koledarja 1974. Slike v koledarju bodo ploskovno 12× večje od objavljene

Lovcem in drugim ljubiteljem narave!

Izdali bomo poseben lovski stenski koledar z 12 barvnimi naravnimi posnetki — »trofejami« naših foto lovcev — za leto 1974.

Koledar bo čudovit okras vaše lovske sobe ali prostora, kjer so nameščene vaše trofeje, primeren za poslovne prostore in turistične objekte.

Vsak mesec vam bo predstavil drugo divjad, bo idealno darilo za vaše osebne in poslovne prijatelje, vse leto jih bo spominjal na vašo pozornost.

Velikost 70×42 cm, slike pa 42×45 cm, na umetniškem papirju, kakor nalašč za v okvir. Vsak mesec bo imel posebno stran, spodnji rob hrbtnega kartona bo imel 8×42 cm prostora za reklamni napis firme, ki bo naročila nad 100 izvodov koledarja.

Koledar bo vezan s plastično spiralo, ki bo omogočala obračanje listov in obešanje na steno. Tiskan bo v posebno elegantni izvedbi in bo zadovoljil vsakogar.

Cene koledarja pri naročilu:

do 100 izvodov po 35 din
do 500 izvodov po 34 din
do 1000 izvodov po 33 din
do 2000 izvodov po 32 din
do 5000 izvodov po 30 din.

Dvanajst barvnih slik v formatu 42×45 cm za v okvir za skromno ceno 35 din!

Lovci, ne zamudite te nadvse ugodne priložnosti!

Koledar priporočajte tudi svojim prijateljem in znancem ljubiteljem narave, šolam, podjetjem in ustanovam v vašem kraju!

Naročila sprejemamo do 1. septembra 1973 na naslov:

DIANA, foto-kino klub, Ljubljana, Župančičeva 9/I.

Koledar lahko naročite tudi pri vaši lovski zvezi, kjer si lahko ogledate osnutek koledarja.